

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
תמצית השערות: אחת: סלוק = סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא פשטא = מאריך, רבוי; דוגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפאא – שני משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפאא – יתור
לרבות, מכל מקום; דוגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שיה לפיטח; מרכא תביר טפאא – קבוצה שההלכה חלה על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, כד"כ מצב
אחד נדרש; פסק ו – סודו שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקא-קטן – 2: זקא-גדול – 3: רביע – 4: ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – הקש; השלישי:
(קרא – סדר קריאת; אולא = גרש = גרש"ט – יוצא מהענין; קרא ואלא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג' מדות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תראא – דרוש בפסוק שער, מתיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו
שער, מתיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנישא אחר בהלכה;

1.1 בבלי מגילה ב

בבלי מגילה ב,א /משנה/. מגילה נקראת באחד עשר, בשנים עשר, בשלשה עשר, בארבעה עשר, בחמשה עשר, לא פחות ולא יותר.
כרכין המוקפין חומה מימות יהושע בן נון קורין בחמשה עשר, כפרים ועיירות גדולות קורין בארבעה עשר, אלא שהכפרים מקדימין
ליום הכניסה. כיצד? חל להיות ארבעה עשר בשני - כפרים ועיירות גדולות קורין בו ביום, ומוקפות חומה למחר. חל להיות בשלישי
או ברביעי - כפרים מקדימין ליום הכניסה (יום ב בשבוע ותאריכו יב או יג באדר), ועיירות גדולות קורין בו ביום (יד אדר), ומוקפות חומה
למחר (טו אדר). חל להיות בחמישי - כפרים ועיירות גדולות קורין בו ביום. ומוקפות חומה למחר. חל להיות ערב שבת - כפרים
מקדימין ליום הכניסה (יום ה בשבוע ותאריכו יג אדר), ועיירות גדולות ומוקפות חומה קורין בו ביום. חל להיות בשבת - כפרים ועיירות
גדולות מקדימין וקורין ליום הכניסה (יום ה בשבוע ותאריכו יב אדר), ומוקפות חומה למחר (יום א בשבוע ותאריכו טו אדר). חל להיות אחר
השבת (יום א בשבוע ותאריכו יד אדר) - כפרים מקדימין ליום הכניסה (יום ה בשבוע ותאריכו יא אדר), ועיירות גדולות קורין בו ביום (יום א
בשבוע ותאריכו יד אדר), ומוקפות חומה למחר (יום ב בשבוע ותאריכו טו אדר).

גמרא. מגילה נקראת באחד עשר. מנלן? - מנלן? כדבעינן למימר לקמן: חכמים הקילו על הכפרים להיות מקדימין ליום הכניסה כדי
שיספקו מים וזמון לאחיהם שבכרכים! - אנן הכי קאמרינן: מכדי, כולהו אנשי כנסת הגדולה תקנינהו, דאי סלקא דעתך אנשי כנסת
הגדולה ארבעה עשר וחמשה עשר תקון - אתו רבנן ועקרי תקנתא דתקינא אנשי כנסת הגדולה? והתנן: אין בית דין יכול לבטל דברי
בית דין חבירו אלא אם כן גדול ממנו בחכמה ובמנין, אלא פשיטא - כולהו אנשי כנסת הגדולה תקינו, היכא רמיזא? - אמר רב שמן
בר אבא אמר רבי יוחנן: אמר קרא (אסתר ט,א) **לְקַיֵּם אֶת-יְמֵי הַפָּרִים הָאֵלֶּה בְּזַמְנֵיהֶם** - זמנים הרבה תקנו להם. - האי מיבעיא
ליה לגופיה! - אם כן לימא קרא זמן, מאי זמניהם - זמנים טובא. - ואכתי מיבעי ליה: זמנו של זה לא כזמנו של זה! - אם כן לימא
קרא זמנם, מאי זמניהם - שמעת מינה כולהו. - אימא: זמנים טובא! - (אסתר ט,א) **זְמַנֵיהֶם** דומיא (אסתר ט,ב) **ד-זְמַנָם**, מה זמנם תרי
- אף זמניהם תרי. (אחרי הברור שיש להוסיף שני ימים הגמרא מנסה לברר מיהם) - ואימא תריסר ותליסר! - כדאמר רב שמואל בר יצחק:
שלשה עשר זמן קהילה לכל היא, ולא צריך לרבויה. הכא נמי שלשה עשר זמן קהילה לכל היא ולא צריך לרבויה. - ואימא שיתסר
ושיבסר! - (אסתר ט,ב) **וְלֹא יַעֲבֹר** כתיב. ורבי שמואל בר נחמני אמר: אמר קרא (אסתר ט,ב) **כִּי־יָמִים אֲשֶׁר-נָחוּ בָהֶם הַיְהוּדִים**,
ימים **כִּי־יָמִים** - לרבות אחד עשר ושנים עשר. - ואימא תריסר ותליסר! - אמר רב שמואל בר יצחק: שלשה עשר זמן קהילה לכל היא,
ולא צריך לרבויה. - ואימא שיתסר ושיבסר! - ולא יעבור כתיב. רבי שמואל בר נחמני מאי טעמא לא אמר מבזמניהם? - זמן זמנם
זמניהם לא משמע ליה (לא דורש רבוי). ורב שמן בר אבא, מאי טעמא לא אמר מכימים? - אמר לך: ההוא לדורות הוא דכתיב.

מגילת אסתר ט,ב: **כִּי־יָמִים אֲשֶׁר-נָחוּ בָהֶם הַיְהוּדִים מֵאִי־בֵיהֶם וְהַחֲדָשׁ אֲשֶׁר נִהְפָּךְ לָהֶם מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה וּמֵאֲבֵל לְיוֹם טוֹב
לְעִשׂוֹת אוֹתָם יְמֵי מִשְׁתָּה וְשִׂמְחָה וּמְשָׁלַח מְנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ וּמִתְנוֹת לְאֶבְיָתָיִם:**
מגילת אסתר ט,כז:

**קִיָּמוּ וְקִבְּלוּ הַיְהוּדִים וְעָלִיהֶם וְעַל-זֵרְעָם וְעַל-כָּל-הַנְּלָגִים עֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲבֹר לָהֶּן עֵשִׂים אֶת שְׁנֵי הַיָּמִים
הָאֵלֶּה כִּכְתָבָם וְכִזְמָנָם כָּל-שָׁנָה וְשָׁנָה:**
מגילת אסתר ט,לא: **לְקַיֵּם אֶת-יְמֵי הַפָּרִים הָאֵלֶּה בְּזַמְנֵיהֶם כַּאֲשֶׁר קָיָם עֲלֵיהֶם מִרְדְּכָי הַיְהוּדִי וְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה
וְכַאֲשֶׁר קִיָּמוּ עַל-נַפְשָׁם וְעַל-זֵרְעָם דְּבָרֵי הַצּוּמֹת וְעַקְתָּם:**

- (אסתר ט,ב) **כִּי־יָמִים** - רביע, אפשר מרמז לגמרא הבאה
- (אסתר ט,א) **בְּזַמְנֵיהֶם** - רביע, אפשר מרמז לגמרא הבאה
- ירושלמי מגילה פ"א ה"א** ימי יא יב יד טו, אבל יג רק מפני שקוראים לפניו ואחריו
- בבלי מגילה ב,א** יג אדר עיקר הנס, יום קהילה שעמדו בצום ועל-כן זכו להיושע ויא יב יד טו מתרבים מ-יג
- הכפריים מקדימים ליום הכניסה ולכן יא יב יג יד, לכאורה אם יום הכניסה ב-טו בעיר חומה היו צריכים לקרוא אז, אבל ההלכה היא שאם
טו חל ביום חמישי יקדימו ליום ב' היינו יב באדר.
- טט - מה כפריים הסמוכים לעיר חומה עד מיל קוראים בטו אדר.
- **ארבעה טורים או"ח סי' תרפח הלכות מגילה, סע' ב** וכן הכפרים הסמוכים להם אפילו אינם נראים וגו'
- פירש בספר **בית חדש או"ח סימן תרפח אות ב** ד"ה ועוד (הראשון) וגו' ... ובספר **צידה לדרך** (כלל שביעי מאמר רביעי פ"ד ד"ה
אע"פ) כתב בהדיא בזה הלשון "וכן כפרים הסמוכים לה אפילו אינן נראין או שנראין עמה אפילו הם רחוקים והוא שלא יהו
יותר רחוקים ממיל" עכ"ל:

(אסתר ט,א) **אֶת-יָמֵי** - תלישא-קטנה, בתפקיד שיעור כלל הימים מספר הימים הראויים לקריאת מגילה, המרמז בתבנית הטעמים קדמא
ואזלא של **הַפָּרִים הָאֵלֶּה** - המלמדים על כעין כלל ימים ותומך בנאמר ב-**ירושלמי מגילה פ"א ה"ד** תני בשם רבי נתן (הבבלי) כל
החודש כשר לקריאת המגילה מה טעמא (אסתר ט,ב) **וְהַחֲדָשׁ אֲשֶׁר נִהְפָּךְ לָהֶם מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה** וגו' אמר רבי חלבו ובלבד עד טו,
מוגבל ע"פ המלים (אסתר ט,ב) **וְלֹא יַעֲבֹר** עד ועד בכלל לטו באדר.

שו"ע או"ח סי' תרפח סע' ז (באר הגולה מוסיף ...וכן איתא בירושלמי וגו') המפרש בים והיוצא בשיירה ואינו מוצא מגילה להולין
עמו יקראנה ביג או ביב או ביא בלא ברכה ואי אי אפשר לו להמתין עד הימים הללו, יש אומרים שקורא אפילו מתחילת החדש.
תורה תמימה אסתר פ"ט הערה יז כגון המפרש והיוצא בשיירה ואינו מוצא מגילה להוביל עמו, ומיהו אם אח"כ נודמן לו מגילה
חוזר וקורא ב"ד:
יש הנוהגים לא לומר תחנון בימים טז יז מן ההוא אימנא של הגמרא ואימא שיתסר ושיבסר!

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
המצוות הששירות: אחת: סלוק = סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשטא = מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפאא – שני משמעות, רבוי ממשותף; מרכא טפאא – יתור
לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפאא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף-רב מצב של הנושעם, בד"כ מצב
אחד נדרש; פסק ו – סוור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקף-קטן – 2: זקף-גדול – 3: רביע – 4: ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – הקש; השלישיה:
(קפא) – סדר קרימות; אולא = גרש = גרש"ט – יוצא מהענין; קפא ואולא – (מלמד) דרוש בפסוק בכעין "יג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תראא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו
שער, מחיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנישא אחר בהלכה;

מגילת אסתר ט"ט:

על-ל'ן היהודים הפרזים הישבים בערי הפרזות

עשים את יום ארבעה עשר לחדש אדר שמחה ומשחה ויום טוב ומשלה מנות איש לרעהו: ס

בבלי מגילה ב,ב מתניתין דלא כי האי תנא, דתנאי, רבי יהושע בן קרחה אומר: כרכין המוקפין חומה מימות אחשורוש קורין בחמשה עשר. מאי טעמא דרבי יהושע בן קרחה? – כי שושן, מה שושן מוקפת חומה מימות אחשורוש וקורין בחמשה עשר – אף כל שמוקפת חומה מימות אחשורוש קורין בחמשה עשר. ותנא דידן מאי טעמא? – יליף פרוזי פרוזי, כתיב הכא (אסתר ט"ט) על-ל'ן היהודים הפרזים הפרזים, וכתיב התם (דברים ג) לבד מערי הפרזי הרבה מאד, מה להלן (בדב' ג) מוקפת חומה מימות יהושע בן נון – אף כאן (באסתר ט"ט) מוקפת חומה מימות יהושע בן נון.

חידושי הריטב"א מגילה ב,ב ותנא דידן מ"ט יליף פרוזים פרוזים. גרסינן בירושלמי מגילת אסתר ניתנה לידרש. ומסתברא לי דלאו למימרא דגמר פרוזים פרוזים בגזירה שוה דהא ליכא למימר דנעביד ג"ש מדאורייתא למגילה, אלא לומר שניתנה לידרש ללמוד מלישנא שמשמעות לשון פרוזים דמגילה (ל)כ[פרזים דאורייתא והוכחת לשון בעלמא הוא.

על-ל'ן היהודים הפרזים – גרשיים מונח רביע, והיות וכתוב גם הישבים בערי הפרזות – כעין שני פרטים, לכן הדרשה עשויה להיות כעין יצא מן הכלל ללמד על עצמו. הפרזים הם אמנם הרוב אבל יצא ללמד עליהם בלבד שהם עושים באחד מיא, יב, יג או יד. הישבים בערי הפרזות – זרקא מונח סגול, בתפקיד גריעה מפרזים את עשיית הפורים ב-טו אדר. הגמרא (מגילה ב,ב) למדה בכעין גזרה שוה פרוזי פרוזי את המסקנה ההפוכה לגבי עשיית פורים ב-טו אדר. הפרזי שב-(בדב' ג) הוא ההיפך מה-מוקפת חומה מימות יהושע בן נון – אף כאן הפרזי שב-(באסתר ט"ט) הוא ההיפך מה-מוקפת חומה מימות יהושע בן נון

עשים – רביע, ארבע מצוות ביום פורים: שנים הכתובים בפסוק (ט,ט): (א) שמחה ומשחה ויום טוב (ב) ומשלה מנות איש לרעהו; שנים הנלמדים מפסוקים אחרים: (ג) קריאת מגילה (ד) מתנות אביונים

אי בעית אימא עשים – רביע, רמז שהנאמר בהמשך הפסוק הוא ארבע מעשים – הלכות, שמגלים את מהות יום פורים: (א) שמחה (ב) ומשחה (ג) ויום טוב – שביטה ממלאכות מסוימות (ד) ומשלה מנות איש לרעהו אפשר כי שמחה ומשחה – מרכא טפאא, יתור לרבות לרמז למה שכתב חתן סופר – שו"ת שמואל ארנפלד סימן עו, ... אבל ברמ"א מובא המנהג שנוהגין להתחיל בערב (מ"ד ל"ט"ו) ועיקר הסעודה היא ליל ט"ו ... (זכר) ליום סעודתו ושמחתו של (מילת) מרע"ה

מגילת אסתר ט,ט, כא: לקנים עליהם להנות עשים את יום ארבעה עשר לחדש אדר ואת יום-המשחה עשר בו בכל-שנה ושנה: להנות עשים – מונח רביע – ארבע מצוות היום ואיסור מספד ותענית, ראה (ט,ט, כז)

יום – מונח לפני תבנית מרמז על כעין מספר פעמים של התבנית ארבעה עשר לחדש אדר ואת יום-המשחה עשר בו ארבעה עשר לחדש אדר – מהפך פשטא מונח זקף-קטן, מוציא הכתוב מפשטו, וטעם זקף-קטן במלת אדר ירמז לשני חדשי אדר בשנה מעוברת שלכך בא הכתוב בכל-שנה ושנה, או בכל-שנה ושנה מלמד על שנה מעוברת, תבנית טעמי הכתוב ארבעה עשר לחדש אדר – מהפך פשטא מונח זקף-קטן, תרמז ללמוד הכתוב כפשוטו למצוות ימי הפורים באדר ב' ושלא כפשוטו למצוות ימי הפורים באדר א' וטעם זקף-קטן במלת אדר ירמז לאיסור שני דברים הספד ותענית ב"ד וט"ו אדר א'.

סיכום חידושי החת"ם סופר השלם על הש"ס, מועד ד (מגילה ו,ב) במגילת תענית מנויים ימים בשנה שבהם אסורים בתענית והספד. ימים בחודש אדר, שאינם ימי פורים נאסרים מכך שנכתבו במגילת תענית, ולא מתקנת מרדכי ואסתר, וימים י"ד וט"ו הכתובים גם כן במגילת תענית נאסרו מפני שהם ימי פורים. כאשר השנה מעוברת כל הכתוב במגילת תענית אסור בשני החדשים. במגילת תענית הזכירו יום י"ד ויום ט"ו מחולקים, ואח"כ כלולים ביחד, כדי לאסור של זה בזה, ומכך (מגילה, ב,ב) הוה סד"א שיהיו עושים ב' הימים, אלא דאתי את ופסק מדכתיב (טט - שני את ככתוב) את יום ארבעה עשר לחדש אדר ואת יום-המשחה עשר בו, פסק, לומר זמנו של זה לא זמנו של זה, וממה שכלל אותם מוכח דנהי לענין קום ועשה להיות עושים את יום י"ד אתא את ופסק, שלא להטריח לעשות ב' הימים זכירה ועשיה, מ"מ לענין שב ואל תעשה לא למספד ולא להתענא, כלל אותם במגילת תענית לאסור של זה בזה, ולפ"ז לעולם נימא דמגילת תענית אתי לומר גירסא יום שלפני י"ד, ולמיסר נמי י"ד וט"ו באדר הראשון וגו' בעזרת הרב ח"ג גירש הי"ו – יום לפני י"ט מן התורה מותר בתענית והספד (תו"ה). יום לפני י"ט מרבנן (מהמוזכרים במגילת תענית) עשו חכמים חיזוק לדבריהם כשל תורה, ואסרו בו תו"ה. תענית אסתר ב"ג אדר היא חלק מפירוטומי ניסא ואסור בו הספד בין לפרזים ובין לאנשי עיר חומה. בשנה מעוברת, יד וטו אדר א' אסורים בתו"ה, אבל יג אדר א' מותר בתו"ה (הרב י"מ רושצקי הי"ו)

לקנים עליהם – זרקא סגול, כעין מוסיף מענינו על ענינו, להוסיף יום שלפני י"ד למספד ותענית. ובשנת עיבור תוספת זאת תהיה רק באדר ב'. אפשר כי זה רומז בטעם תלשא את שהוא עשוי ללמד אלפניו ולאחריו, וכן בתפקיד בתפקיד חישוב (כמו חישוב שנת עיבור) ואז ללמד אלפניו בתפקיד מחיצה – להבדיל בין אדר א' לאדר ב' שרק באדר ב' יוסיף את יום י"ג לאיסור מספד ותענית.

בבלי מגילה ב,ב ואת מחלק בין יד ל-טו, לאנשי עיר מוקפת חומה רק טו. מקשים העולם מדוע בקרא ורחצו את-ידיהם ואת רגליהם, ואת השני מחבר? שהרחצה של הידים והרגליים תהיה ביחד.

מתרץ השער אפרים סבו של החכם צבי תבת אדר (לחדש אדר) מפסיקה כיניהם לתת לפרזים את יום ארבעה עשר ולמוקפים את יום חמישה עשר בלבד.

- ואת – תביר, מרמז על חלוקה שיום יד מחולק מיום טו
- יום-המשחה עשר – מרכא טפאא, יתור לרבות, אפשר כי הדבר ירמז לדעה שהמוקפים בשעת הדחק, המרומזות בטעם תביר של מלת ואת ממעטים קריאה מ-טו, ומרכים להם זמן קריאת מגילה אחר כ-יד במנחה גדולה.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא הבלכה ובאגדה, התשע"ו
המצוות הששירות: אחת, סלוק = סוף-ספוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא פשטא; מראק = מאריך; רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממוטע, לא ממש; טפאא – שניו משמעות, רבוי משמעות; מרכא טפאא – יתור
לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפאא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, כד"כ מצב
אחד נדרש; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקף-קטן – 2: זקף-גדול – 3: רביע – 4: ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – הקיש; השלישיה:
(קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש"ט – 5: יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג' מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תרסא – דרוש בפסוק שער, מתיבה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו
שער, מתיבה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

**מגילת אסתר ט, כא – כב: [כא] לקיים עליהם להניח עשירי את יום ארבעה עשר לחודש אדר ואת יום-חמשה עשר בן
בכל-שנה ושנה:**
**[כב] פנימים אשר-נחו בהם היהודים מאיביהם ותחדש אשר נהפך להם מניגון לשמחה ומאכל ליום טוב
לעשות אותם ימי משתה ושמחה ומשלח מנות איש לרעהו ומתנות לאבנים:**

אבן עזרא אסתר ט, כב וטעם פנימים אשר-נחו בהם היהודים - בעבור שחשבו שנוחנינו יחשב בסוף המחזור (כוונתו כנראה של 19 שנה) בשנת החמה רק חדשנו הם אחר הלבנה והנה פירוש פנימים שיהיו הימים קרובים בערך לימים הראשונים שהיו בהם הפורים (בשנה של גזרת המן) וזה יתכן לנו תוספת אדר שני על כן הוצרך הכתוב לומר ותחדש אשר נהפך להם מניגון ולעולם יהיה הסמוך לניסן בשנה פשוטה או מעוברת ומפרשים אמרו כי טעם ותחדש על אדר שני ואחרים אמרו כי כימים יום ארבעה עשר וחמשה עשר ואם כן היה ראוי שיאמר ובחדש ולא והחדש:

(אסתר ט, כב) ... ותחדש אשר נהפך להם מניגון – קדמא מהפך פשטא, כעין כתוב המלמד על הכתוב לפניו שנקיים מצוות פורים
(אסתר ט, כא) ... בכל-שנה ושנה: (אסתר ט, כב) פנימים אשר-נחו בהם היהודים מאיביהם כפי' ראב"ע פנימים שיהיו הימים
קרובים בערך לימים הראשונים שהיו בהם הפורים (בשנה של גזרת המן) בחודש אדר הקודם לניסן ולא בחודש אדר א' בשנת עיבור ע"פ
חדשי לבנה.

(אסתר ט, כב) ... ותחדש אשר – רביע תלישא-קטנה, בתפקיד חישוב שנת עיבור חמה פעם בארבע שנים (תוספת יום אחד), חישוב שנות
עיבור לבנה כדי לשמור על חודש האביב, וקודם לו וצמוד אליו אדר ובו פורים, כפי' ראב"ע.
בשנת לבנה רק אחרי 19 שנה במחזור קטן, הימים חוזרים וגם זה בסטיה אפשרית של יום, לעומת שנת חמה בת 365 יום 5 שעות 56 דקות ועוד שניות, ולעומת שנת חמה לשיטת שמואל של 365 יום 6-שעות שאפשר שזה מרומז בפסוק (365.25 יום בשנת חמה, וכל אחת מארבע תקופות שמואל 91.3125 יום לתקופה), ולכן הימים חוזרים כל שנה עם סטיה של כרבע יום ואחרי ארבע שנים מצטבר יום אחד (וחסר כ-16 דקות) (ואחרי 25 פעמים ארבע שנים מצטבר חסר זה ליום ועוד כ-100 דקות. ואז לא מעברים שנת חמה ביום הנוסף) וזה אשר הנהיגו העולם שהיה יום נוסף בחודש פברואר פעם בארבע שנים, ולא יהיה עיבור בשנת מאה וכן יהיה עיבור בשנה שמספרה מתחלק ב-400.

ראה חישוב מיצרה חמה בירושלים בימי התקופה במה שכתבנו בהסבר לבבלי סוכה ב,ב.

מגילת אסתר ט, כז – לב:

[כז] קינמו וקבלו (פני יהושע - אחרי האגרת הראשונה שכתב מרדכי לבדו רק מקצתם קבלו עליהם) וקבלו (ורק אחרי האגרת השנית שנכתבה ברצון חכמים והעידו כי מגילת אסתר ברוח הקדש נכתבה, קבלו כל ישראל) היהודים עליהם ועל-זרעם ועל כל-הנולדים עליהם ולא יעבור להניח עשירי (מונח רביע – ארבע מצוות היום ואיסור מספד ותענית, ראה (ט, יט, כא)) את שני הימים האלה ככתבם וכזמנם (פני יהושע – מרדכי צוה יד, טו, ואילו מהאגרת השנית תקנו אנשי כנה"ג ע"פ מלת זמניהם – גם יא, יב, יג) בכל-שנה ושנה: ... [כט] ותכתב אסתר המלכה בת-אביתל ומרדכי היהודי את-כל-תקף לקיים את אגרת הפורים הזאת השנית:

סיכום בעזרת הרב א"מ פערל: ע"פ חידושי החת"ם סופר השלם על הש"ס, מגילה ע' מג (דף ו,ב – ז,א) ע"פ (אס' א,יג) ידעני העתים
שנת פור המן היתה אמורה להיות שנה מעוברת, והחדש הי"ב לניסן שבו הוטל הפור היה אמור להיות אדר א' ושמה המן כי בו מת מרע"ה וחשב שבכך הורע מזל ישראל. נמלכו בית דין ולא עברוהו וכך מה שהיה אמור להיות אדר ב' שבו נולד מרע"ה (כנאמר בסידור הריעב"ץ בדיני חודש אדר) נהיה לאדר יחיד. לכן הודיעו באגרת השנית על עיבור השנה שאח"כ דבר העשוי להילמד מ-(אסתר ט, כט) ותכתב אסתר המלכה בת-אביתל ומרדכי היהודי את-כל-תקף לקיים את אגרת הפורים הזאת השנית:

רש"י – השנית לשנה שניה חזרו ושלחו ספרים שיעשו פורים ואפע"י שזירון כבר, חזרו וזירון בשעת מעשה.

ותכתב אסתר, ותכתב – תלשא (א) בתפקיד עקירה, (ב) בתפקיד שיעור – חישוב, כיון שבשנה הקודמת המרומזת בטעם קדמא במלת אסתר שהייתה אמורה להיות שנה מעוברת, בית דין עקרו את חודש אדר א', לכן יש לחשב בשנה הנוכחית שתהיה מעוברת, ו- לקיים את אגרת הפורים הזאת השנית, לקיים – רביע, ארבע מצוות פורים (מקרא מגילה, משתה, משלוח מנות, מתנות לאביונים) את – מונח לפני קבוצת טעמים, מרמז על כאילו מספר תפקידים דומים בקבוצת הטעמים הבאה, אגרת הפורים הזאת השנית – דרגא תביר טפאא, קבוצת פרטים הקשורים לנושא מסוים וחלים עליהם אותן הלכות, לומר שבכל שנה יצוין פורים – גאולה מגזרת המן, בחודש הסמוך לחודש הגאולה ממצרים ולכן בשנה מעוברת מקיימים פורים קטן ב"ד וט"ו אדר א' אבל במקצת מצוות היום (אסורין בהספד ותענית, קצת משתה).
בבלי מגילה ו,ב משנה. קראו את המגילה באדר הראשון ונתעברה השנה – קורין אותה באדר שני. אין בין אדר הראשון לאדר השני אלא קריאת המגילה, ומתנות לאביונים

גמרא. ... אמר רבי חייא בר אבין אמר רבי יוחנן: הלכתא כרבין שמעון בן גמליאל שאמר משום רבי יוסי. אמר רבי יוחנן: ושניהם מקרא אחד דרשו: (אסתר ט, כז) בכל-שנה ושנה. רבי אליעזר ברבי יוסי סבר: בכל-שנה ושנה, מה כל שנה ושנה אדר הסמוך לשבת - אף כאן אדר הסמוך לשבת, ורבין שמעון בן גמליאל סבר: בכל-שנה ושנה, מה כל שנה ושנה אדר הסמוך לניסן - אף כאן אדר הסמוך לניסן. בשלמא רבי אליעזר ברבי יוסי - מסתבר טעמא, דאין מעבידין על המצות, אלא רבין שמעון בן גמליאל מאי טעמא? - אמר רבי טבי: טעמא דרבי שמעון בן גמליאל מסמך גאולה לגאולה (רש"י פורים לפסח) עדיף. רבי אליעזר אמר: טעמא דרבין שמעון בן גמליאל מהכא, דכתיב - (אסתר ט, כז) ... לקיים את אגרת הפורים הזאת השנית. ואיצטריך למיכתב (דף ז,א) השנית, ואיצטריך למיכתב (אסתר ט, כז) בכל-שנה ושנה, דאי מבכל שנה ושנה, הוא אמינא כי קושיין (הרב ע' אבן ישראל – אם נביא ראייה מ"בכל שנה ושנה" הרי זה כקושייתנו שנעשהו סמוך לשבת), קא משמע לן: השנית (רש"י (לעשות) בחודש השני). ואי אשמועינן השנית, הוא אמינא בתחילה בראשון ובשני, קא משמע לן: בכל-שנה ושנה לא לשנות (שבשנת עיבור נעשה פורים רק פעם אחת בכשנה פשוטה). - ורבי אליעזר ברבי יוסי, האי השנית מאי עביד ליה? - מיבעי ליה לכדרב שמואל בר יהודה, דאמר רב שמואל בר יהודה: בתחילה קבעה בשושן, ולבסוף (רש"י וזהו השנית) בכל העולם כולו.

(אסתר ט, כז) השנית – סלוק, מגביל שבשנה מעוברת ארבע מצוות פורים נוהגות רק בחודש אדר ב'.

(אסתר ט, כז) בכל-שנה – טפחא, שנה פשוטה ושנה – סלוק, מגביל מצוות פורים בשנה מעוברת לנהוג בחודש האדר ב' הסמוך לניסן, כמו בשנה פשוטה.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
המצוות השערות: אתחא = סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרפא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרפא טפא – יתור
לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שוה לפיטח; מרפא תביר טפא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושגים, בד"כ מצב
אחד נדרש; פסק | – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה:
(קפא – סדר קרימות; אולא = גרש = גרש"ט – יוצא מהענין; קפא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק כענין "ג' מדות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו
שער, מחיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנשוא אחר בהלכה;

1.2 בבלי מגילה יב

בבלי מגילה יבא, אמר רבא: אף דניאל טעה בהאי חושבנא, דכתיב (**דניאל ט'**) בשנת אחת למלכו אני דניאל בינתי בספרים, מדקאמר בינתי – מכלל דטעה. מכל מקום קשו קראי אהדדי; כתיב (**דמיהו כ"ט**) מלאת לבבל, וכתיב (**דניאל ט'**) לחרבות ירושלים! – אמר רבא: לפקידה בעלמא. והיינו דכתיב (**עזרא א'**) כה אמר כרש מלך פרס כל ממלכות הארץ נתן לי ה' אלהי השמים והוא פקד עלי לבנות לו בית בירושלם. דרש רב נחמן בר רב חסדא: מאי דכתיב (**שעיהו מ"ה**) כה אמר ה' למשיחו לכורש אשר החזקתי בימינו, וכי כורש משיח היה? אלא אמר לו הקדוש ברוך הוא למשיח: קובל אני לך על כורש, אני אמרתי הוא יבנה ביתי ויקבץ גליותי. והוא אמר (**עזרא א'**) מי בכס מכל עמו... ויעל.

רש"י מגילה יבא, משיח – נמשח, כמו שמן המשחה.

קובל אני לך כו' – והכי קאמר: כה אמר ה' למשיחו לכורש אשר החזקתי בימינו וגו' הוא יבנה את ביתי, תרי קראי כתיבי דסמיכי אהדדי, וניקוד טעם מקרא זה מוכיח על דרש זה, שאין לך טעם זרקא במקרא שאין סגול בא אחריו, וכאן ננקד למשיחו בזרקא, ולכורש ננקד במאריך – להפרישו ולנתקו מעם למשיחו. **מי בכס מכל עמו וגו'** – והוא עצמו לא נשתדל בדבר.

ישעיהו מהא:

פה-אמר ה' למשיחו

לְכוֹרֶשׁ אֲשֶׁר-הִחַזְקֹתִי בִימֵינוּ לְרַדְּ לְפָנָיו גּוֹיִם וּמְתָנִי מְלָכִים אֶפְתָּח לְפָתַח לְפָנָיו דְּלָתַיִם וְשַׁעֲרַיִם לֹא יִסְגְּרוּ:

טט – הפסוק מוצג בגירסת הכתר, ובו **לְכוֹרֶשׁ** בטעם מונח ואין אחריו פסק!!!

פירוש **רש"י** ולכורש ננקד במאריך, זה מתאים לגירסת מגנס **לְכוֹרֶשׁ**

גירסת קורן **לְכוֹרֶשׁ** | בטעם מונח לגרמיה.

בכל אופן מרכא ומונח טעמים מחברים אשר צמודים לטעם העוצר שאחריהם.

רש"י משולב בלשון בבלי מגילה יבא, פה-אמר ה' למשיחו (טט) – למשיחו בטעם סגל המפריד מלת משיחו ממלת **לְכוֹרֶשׁ** |, ואמר למשיחו (ע) **לְכוֹרֶשׁ** | המופרש ומנותק מעם משיח (ה) קובל אני לך כו' – והכי קאמר: כה אמר ה' למשיחו (ע)ל-כורש אשר החזקתי בימינו וגו' הוא יבנה את ביתי ויקבץ גליותי. והוא אמר (**עזרא א'**) מי בכס מכל עמו... ויעל. **ופרש"י** – והוא עצמו לא נשתדל בדבר, תרי קראי כתיבי דסמיכי אהדדי, וניקוד טעם מקרא זה מוכיח על דרש זה, שאין לך טעם זרקא במקרא שאין סגול בא אחריו, וכאן ננקד למשיחו בזרקא, ולכורש ננקד במאריך – להפרישו ולנתקו מעם למשיחו.

טט – בד"כ תפקיד תבנית הטעמים זרקא סגול להוסיף מהענין על הענין או לגרוע מהענין. לפי פ' רש"י המשולב בלשון בבלי מגילה יבא, זרקא זרקא הרי הן שתי גרועות עד כדי חסרון הסגול לומר כ- **בבלי מגילה יבא**: וכי כורש משיח היה? אלא אמר לו הקדוש ברוך הוא למשיח: קובל אני לך על כורש, אני אמרתי הוא יבנה ביתי ויקבץ גליותי. והוא אמר (**עזרא א'**) מי בכס מכל עמו... ויעל.

ממאגר **אריאל, מנחת שי ישעיה מהא, פה-אמר ה' למשיחו לְכוֹרֶשׁ**. לית זרקא בלא סגלא:

טט – **רש"י ומנחת שי** מעירים כי בכל התנ"ך לית זרקא בלא סגלא. אם כורש היה ממלא שליחות ה' הוא היה כשליח המשיח ואז היה אפשרות לסגול על מלת **משיחו** או על מלת **כורש**. שליח המשיח הוא כעין תוספת על המשיח שזה מבטא אופן מפעולת זרקא סגול. **אבל כאן:**

פה-אמר ה' למשיחו – זרקא, זרקא – בתפקיד גורע מהענין, וכאן זרקא זרקא גורע וגורע,

רש"י ורבותינו אמרו למלך המשיח אומר הקב"ה קובל אני לך על כורש, מפני ש:

- (א) רק נתן רשות לעלות ולבנות בית המקדש והוא עצמו לא השתדל בדבר – גריעה ראשונה בשליחותו
- (ב) קבל כתב השטנה מאויבי ישראל והפסיק בנין בית המקדש – גריעה שנייה בשליחותו
- לכן כעין מדה כנגד מדה **לְכוֹרֶשׁ** | (לפי גרסת קורן) מונח פסק – נגמרה שליחותו בעולם (מו)נח נפשיה – מת ופסקה מלכותו בשנה לכיבוש בבל.

לְכוֹרֶשׁ | – גרסת קורן מונח פסק. מוכרת לנו תבנית אתנה מונח פסק או סלוק מונח פסק שהיא כעיו מדה סדור שנחלק, והמלה המוטעמת במונח פסק נקראת עם התוכן הקודם לה, ועם התוכן שאחריה. אפשר כי גם כאן זרקא מונח פסק זאת תבנית כעין מדה סדור שנחלק.

ע"פ הנביא זמן הגאולה המוקדם היה יכול להיות **במלאת שבעים למלכות בבל** וזה קרה בחורבנה ע"י כורש הפרסי ודריוש המדי, לכן אם כורש היה משתדל בעצמו בבנין בית המקדש ודוחה טענות העמים על מרידת ישראל בו אז הקב"ה היה מקיים גדולה לכורש כפי שניבא ישעיה שנים רבות לפני-כן, שאמור היה להיות לכורש **לי נתן ה' את כל עמי הארץ**, כפי שכורש אמר על עצמו בעקבות כיבוש בבל, כי כך חשב שיהיה לו. אבל בפועל בהסבר ע"פ הטעמים הקב"ה גרע ממנו פעמיים על שתי ענינים עד שבתוך שנה פסק מלכותו.

להשלמת הענין קריאה **לְכוֹרֶשׁ** – מונח בלי פסק משייך התיבה להמשך הענין: **לְכוֹרֶשׁ אֲשֶׁר-הִחַזְקֹתִי בִימֵינוּ** – מונח מונח רביעי, כמו למשל שלטון לארבע רוחות העולם.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
המצוות השערות: אחת: סלוק – סוף-ספוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דוגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפאא – שנוי משמעות, רבוי משמעות; מרכא טפאא – יתור
לרבות, מכל מקום; דוגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שוה לפיטח; מרכא תביר טפאא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של הנושעים, בד"כ מצב
אחד נדרש; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זוקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקף-קטן – 2: זקף-גדול – 3: רביע – 4: ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – הקש; השלישיה:
(קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"ט – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק כענין "ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תראא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו
שער, מחיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

לטובת הבנת הנושא יוצגו מידי פעם חלק מהטעמים שבתנ"ך (חוץ מספרי איוב, משלי, תהלים), לפי תפקידיהם לפי ההשערות.

1.3 שמות תצוה כז,כ

שמות תרומה כז,ט, שמות תצוה כז,כ:

[יט] לְכַל פְּלִי הַמְשָׁפֵן בְּכָל עֲבֹדָתוֹ וְכָל-יְהִדְתָּיו וְכָל-יְהִדְתָּת הַחֲצֵר נְחֹשֶׁת: ס

[כ] וְאַתָּה תִּצְנְנֶהּ אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זֵית זָךְ כְּתִית לְמֵאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד:

אליהו שגב נ"י (סוף פר' תרומה) נחשת אותיות נח שת, (תחילת פר' תצוה) וְאַתָּה זה משה, וביחד מתקבל נח שת ומשה, רמז לאגדתא
ע"פ ספר **סדר הדורות** – הרב הלפרין עם הגהות החיד"א ד"ה ב"א שס"ח ... משה הוא שת וגו', ד"ה ב"א תל"ה ... שם נח משה כולם
שורש אחד מצד חסד של הבל וגו' (משה אותיות מ"ש משם בן נח, אות ה"א מאברהם אבינו). לאחר פרסום זאת האיר עיני, י"ש
אוילברט נ"י כי הדבר כתוב ב-**ילקוט ראובני**, כ"ץ **אברהם ראובן האשקי הכהן, פר' תצוה**, ... ואתה תצוה סמך אל נחשת שסיים בו
פרשה שלפניו ורמז בו שהיה משה ניצוץ שלישי מן הבל וזהו נחשת ואתה, כלומר נ"ח ש"ת וא"ת וזהו יפופית מבני אדם הוצק ח"ן
ר"ל דיופי של מרע"ה היה משני כחות מבני אדם היינו משת ומהבל שהיו בני אד"הר שנית הוצק ח"ן זה נ"ח: (מגלה עמוקות אופן
קכ"ב)

חידוש הרב ויגדור הי"ו בליל ז' אדר א' התשע"א יומא דהילולא של משה רבנו שֶׁמֶן נוטריקון ש"ת (או ש"ם) מ'שה נ"ח וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ
יתחברו שת (שם) נח אל משה.

תִּצְנְנֶהּ אֶת – אמנם טעם פסק בין שתי אותיות גרוניות, אבל נראה שמשמש לדרשות אחדות.

וְאַתָּה תִּצְנְנֶהּ – גרשיים מונח פסק – רמז אפשרי לדרשה כעין מידה י"א ממידות רבי אלעזר בן רבי יוסי הגלילי סדר שנחלק לומר
שמלת וְאַתָּה שייך למדרש המקשר את משה לשת ונח.

שמות תצוה כז,כ:

וְאַתָּה תִּצְנְנֶהּ אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זֵית זָךְ כְּתִית לְמֵאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד:

וְאַתָּה תִּצְנְנֶהּ אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל – גרשיים מונח פסק מונח רביעי, בקריאה ללא פסק וכל מונח כאילו מציין ענין מיוחד, כעין מידה דבר
שיצא מענינו ללמד על עצמו או על הכלל כולו, כאן מלמד על עצמו שני דברים כפי **רש"י** (א) (כ) **וְאַתָּה תִּצְנְנֶהּ זָךְ** - בלא שמרים, כמו
ששנינו ב- **מנחות (פ"א, א)**: מגרגרו בראש הזית, ששמן המאור עשוי מגרגרים מראש האילן כי שם הם מבשילים היטב מהחמה,
(ב) **כְּתִית** - הזיתים כותש במכתשת, ואינו טוחנן בריחים, כדי שלא יהו בו שמרים; ואחר שהוציא טיפה ראשונה מכניסין לריחים
וטוחנן, ושמן השני פסול למנורה וכשר למנחות, שנאמר: **כְּתִית לְמֵאֹר**, ולא 'כתית למנחות' (ראה **מנחות פ"א, א**). סחיטת השמן
הרגילה היא בריחים ופעולה ארוכה להוציא שמן רב, כתית למאור נעשה **באופן יוצא דופן** ע"י ששמים גרגר במכתשת מכים בו מכה אחת
להוציא טיפה אחת והזית מעבר לריחים לסחיטה למטרות אחרות כגון מנחות. אחר-כך שמים זית אחר וחוזר חלילה.

בבלי מנחות פ"א מתני': שלשה זיתים הן, ובהן שלשה שלשה שמנים. הזית הראשון, מגרגרו בראש הזית וכותש ונותן לתוך הסל, ר'
יהודה אומר: סביבות הסל, זה ראשון. [חזור] וטוען בקורה, ר' יהודה אומר: באבנים, זה שני. חזר וטחן וטען, זה שלישי. **הראשון**
למנורה והשאר למנחות. השני, מגרגרו בראש הגג וכותש ונותן לתוך הסל, רבי יהודה אומר: סביבות הסל, זה ראשון. טוען בקורה,
ורבי יהודה אומר: באבנים, זה שני. חזר וטחן וטען, זה שלישי. **הראשון למנורה והשאר למנחות**. שלישי, עוטנו בכית הבר עד שילקה
ומעלה ומנגבו בראש הגג, כותש ונותן לתוך הסל, רבי יהודה אומר: סביבות הסל, זה ראשון. טוען בקורה, רבי יהודה אומר:
באבנים, זה שני. חזר וטחן וטען, זה שלישי. **הראשון למנורה והשאר למנחות**.

רש"י מגרגרו בראש זית - מניחו להתבשל דנעשה גרגרין בראש הזית באילן, ענין אחר מלקטן בראש הזית בגובה שבאילן במקום
שהזיתים קודמין להתבשל תחילה מפני שהחמה זורחת שם תדיר מ"ר ז"ל.
וכותש - אותן הגרגרים. **ונותן בתוך הסל** - כדי שיוזב הצלול שבשמן מעצמו בלא דוחק חוץ לסל והפסולת והשמרים שבשמן נשארין
בסל. **זה היה שמן ראשון** - שבליקוט ראשון.

חזר ולוקח - מה שכתש הגרגרים שנשארו בסל טוענו בקורת בית הברד ומוציא שמנו מה שהוא יוצא עכשיו זהו שמן שני.
רבי יהודה אומר - לא היה טוענו בקורה לפי שהיה נטען ביתר והיו השמרים יוצאין ומתערבין בשמן אלא באבנים טוענו ומה שיוצא
עכשיו זה היה שמן שני.

חזר וטחן - הגרגרים וטענן בקורה ומה שיוצא זה שמן שלישי.
מגרגרו בראש הגג - אותם זיתים אין מתבשלין כל צורךן באילן אלא שוטחן בראש הגג בחמה כדי לרככך כך שמעת, ענין אחר
מרבתינו ז"ל מגרגרו בראש הגג כלומר מלקט זיתים שבאמצע האילן שאינן בראש הזית כלומר אותן שיכול לעמוד בראש גגו ונותן
שאותן אין מתבשלין במהרה כמו אותן שבראש הזית והיא דאמר בראש הגג לסימא קאמר.
הזית השלישי - לוקט זיתים התחתונות לפי שאין החמה זורחת עליהן תדיר אין מתבשלין יפה ומאחר בלקיטתן ומשום הכי עוטנן
בכית הברד מניחם במעטן עד שילקו שיתרכך קליפתן וישתנו מראיהן ומנגבן בראש הגג שכשיהיו ביחד במעטן בדוחק יצא מהן מוהל
ונושרו. (טט – הצפיפות בכלי יוצרת חום המרכז הזיתים, והם מוצאים מעצמם שמן עדין, והאדם מנער שמן זה לכלי)

מתני': **הראשון שבראשון אין למעלה הימנו**, השני שבראשון והראשון שבשני שוין, השלישי שבראשון והשני שבשני והראשון
שבשלישי שוין, השלישי שבשני והשני שבשלישי שוין, השלישי שבשלישי אין למטה הימנו. (נסיון ללימוד בקל וחומר מהשמן למאור
לשמן למנחות) אף כל המנחות היו בדין שיטענו שמן זית זך, מה מנורה שאינה לאכילה טעונה שמן זית זך, מנחות שהן לאכילה אינו
דין שיטענו שמן זית זך! ת"ל: (שמות תצוה כז,כ) זָךְ כְּתִית לְמֵאֹר, ואין זך כתיית למנחות.

רש"י מתני': השני שבזית ראשון הראשון שבזית שני שוין - ואף על גב דשני שבראשון וראשון שבשני שוין למנחות אפ"ה לא אתי
בשני שבראשון למנורה דהא אמרינן בגמ' דלמנורה בעינן כתיית ולא היה כתיית אלא ראשון שבכל זית (בכל סוג מהשלושה רק הראשון
מוצאים שמנו בכתיית, מהאחרים מוצאים שמן בסחיטה וטחינה וזה מעורבב בשמרים) (דמתני' דכותש ר"י היא).

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
הפצית השערות: אחת: סלוק – סוף פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פסוק – מוציא מפסוק – מרכא – מאריך; רבוי; דוגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפאק – שני משמעות, רבוי מתפושט; מרכא טפאק – יתור
לרבות, ככל מקום; דוגא תביר טפאק – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפאק – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושגים, בד"כ מצב
אחד נדרש; פסוק 1 – סדר שחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקא-קטן – 2: זקא-גדול – 3: רביע – 4: ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – הקש; השלישית:
(קדמא – סדר קדימות; אולא = גיש = גרשי"ט – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק כענין "ג' מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תרסא – דרוש בפסוק שער, מתיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו
שער, מתיצה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנשוא אחר בהלכה;

ואתה תצננה את-בני ישראל – גרשיים מונח פסק מונח רביע, בקריאה ללא פסק וכל מונח כאילו מציין ענין מיוחד,

לפי המשנה השניה, לכאורה היינו אומרים שרק השמן הראשון שבראשון מתאים למאור, כי למשל נאמר השני שבראשון שווה לראשון שבשני ופ' רש"י שאף על פי שהם שוים למנחות, אפילו הכי לא יביא מהשני שבראשון למנורה כי הוא טעון שמרים משיטת הכנתו, ויכול להביא מהראשון שבשני למנורה כי הוא יצא בכתיבתו ואינו טעון שמרים.

אם נאמר כי כל מונח מציין פרט אחד, וטעם הרביעי מציין ארבעה פרטים, בסה"כ ששה פרטים שהם ששה מיני שמנים שאינם מתאימים למנורה אלא למנחות.

את-בני ישראל, טעם המקף ב- **את-בני** בתפקיד של רב-מצב, (א) לא נאמן, (ב) נאמן לספק שמן למאור ולמנחות לענין טהרה, תרו"מ, מקור הזיתים, ושנשארו גלמיים עד הסחיטה. כדוגמת הדרשה ע"פ **רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פ"ח** שדרשנו לבאר **בר' וישלח לבגל**, **על-כן לא-יאכלו בני-ישראל את-גיד הנשה בני-ישראל** – מקף בתפקיד של מספר מצבים בנאמנותם של בני ישראל על גיד הנשה ועל שאר עניני כשרות.

לעיון: האם זיתים אלו צריכים קודם לכן הפרשת ביכורים ותרו"מ להוציאן מטבל (**משנה תרומות פ"ג, מ"ו, מ"ז**)? (מ-**תח' מה, טו**) **ממשקה ישראל למנחה**, לומדים שזיתים אלו חייבים בביכורים ושמןן חייב בתרו"מ, אלא אם הוקדשו או שהקדש רכשם קודם למירווח. **משנה פאה פ"א, מ"א** ... כהן ולוי שלקחו את הגורן המעשרות שלהם עד שימרח המקדיש ופודה חייב במעשרות עד שימרח הגזבר: **פירוש המשנה לרמב"ם מסכת פאה פ"א, מ"ו** ... ואם מירחו הגזבר ופדאו הוא אחרי כן אינו חייב במעשרות, לפי שכשהגיע ילדי חובת מעשרות היה ברשות הקדש שאינו חייב במעשר.

לעיון: האם יקחו מן העו"כ והכותים לשמן למאור ולמנחות? כי ב-**מ"ט** העובד כוכבים והכותי תרומתן תרומה ומעשרותן מעשר והקדשן הקדש ר' יהודה אומר אין לעובד כוכבים כרם רבעי וחכמים אומרים יש לו תרומת העובד כוכבים מדמעת וחייבים עליה חומש ור' שמעון פוטר:

לעיון: האם יקחו מא"י או גם מחו"ל **משנה מנחות פ"ח, מ"ג** תקועה אלפא לשמן אבא שאל אומר שניה לה רגב בעבר הירדן כל הארצות היו כשרות אלא מכאן אין מביאין לא מבית הזבלים ולא מבית השלחים ולא ממה שנזרע ביניהם ואם הביא כשר אין מביאין אנפיקנון ואם הביא פסול אין מביאין מן הגרגרים שנשרו במים ולא מן הכבושים ולא מן השלוקין ואם הביא פסול:

לעיון: טהרת העוסקים במסיק ובסחיטת השמן ע"פ **רמב"ם פיה"מ טהרות פ"י, מ"א** אם עובדי בית הברד היו עמי הארץ אף שבעל בית הברד טהרם ונעל עליהם את בית הברד, אם היו שם בגדים טמאים במדרס הזב, יש חשש שנגעו בהם מפני שאינם יודעים שהיסט מטמא. **מ"ב** כבר ידעת שמשקין טמאין מטמאין את הכלים והאכלין ואינן מטמאין את האדם אם נגע בהן, אלא אם נגע בידינו נטמאו ידיו בלבד. ולפיכך אם נבללו רגליו במשקין טמאין ונתקנחו בארץ הרי אותן הזיתים טהורים, כיון שלא נשארה ברגליו לחלוטית שיתטמאו בה, והאדם טהור. וכן בתינוקות נאמנין התינוקות האלה לומר שלא נגעו בשמן או בזיתים וכיוצא בהן. ואחר כך אמר שאם יצאו מבית הברד אפילו נעלמו אחורי הגדר הרי אלו בחזקת טהרה הואיל וכבר טהרם והוא שומר עליהם, אלא אם כן הרחיקו ממנו עד כדי שאינו רואה אותם כבר יצאו מאותה החזקה וחזרו לחזקת עמי הארץ שהם בחזקת טומאה. **מ"ג** בעל בית הברד חייב לעמוד על הברדין (הפועלים בבית הברד) בשעת טהרתם בטבילה מפני שאינם יודעים סדר הטבילה בשלמות ומזלזלים בחציצה וכיוצא בה. לא מוזכר במשנה על המסיקים בכרם, אבל אפשר שיש ללמוד מן הבורזרים את הענבים, שגם המסיקים צריכים לטבול קודם המסיק. אבל ההבדל שהענבים מפרישים מיץ ואילו הזיתים ספק מפרישים.

שמן זית וך קתית – מונח מרכא תביר טפאק, מונח מרמז על מספר קבוצות של פרטים הקשורים לנושא איכות השמן, והשונים בהלכותיהם לגבי הנושא או הם לא מצטרפים. הקבוצות הן כנאמר **בבלי מנחות פ"א, מתני'**. שלשה זיתים הן, ובהן שלשה שלשה שמנים.

למאור – אתנח מגביל, ללמד שמכל קבוצה רק השמן הראשון המופק בכתישה מתאים למאור, שני האחרים למנחות.

מספר הקבוצות של איכות השמן הוא שלוש והדבר רמז ב-**שמות ויקהל לה, כח**:

ואת-הבשם ואת-השמן למאור ולשמן המשחה ולקטרת הסמים:

ואת-השמן למאור – זקא-גדול, שלוש נקודות **בבלי מנחות פ"א, מתני'**. שלשה זיתים הן, ובהן שלשה שמנים.

הזית הראשון ... הראשון למנורה והשאר למנחות.

השני ... הראשון למנורה והשאר למנחות.

שלישי ... הראשון למנורה והשאר למנחות.

ועוד לימוד זקא-גדול – שתי נקודות באופן אחד ונקודה אחת באופן אחר כנאמר במשנה הבאה **הראשון שבראשון אין למעלה הימנו, שמן הכתית מראש האילן הוא הוך משלושה שמני הכתית והשניים האחרים פחותים ממנו.**

שמות תצוה כז, כא: **באהל מועד מחוץ לפרכת אשר על-העדת יערוך אתו אהרן וכגו מערב עד-פקר לפני ה'**
קת עולם לדרתם מאת בני ישראל: ס

באהל מועד מחוץ לפרכת התוכן מלמד את האגדה הבאה **מדרש תנחומא (ורשא) פרשת תצוה סימן ז באהל מועד מחוץ**

לפרכת, שלא יטעה אותך יצרן לומר שהוא צריך לאורה, לא היתה המנורה צריכה אלא להנתן לפנים מן הפרוכת אצל הארון (בנוהג שבעולם מנורה ליד בעל המקום אבל במשכן) והיא נתונה מבחוץ מן הפרוכת להודיעך שאינו צריך לאורה של בשר ודם, תבנית הטעמים עשויה לרמז להאגדה הבאה **באהל מועד** – מונח תרסא, בתפקיד כעין מחיצה של בעל בחינה נעלה, ואלו עדויות ששכינה שורה בישראל.

מחוץ לפרכת – קדמא ואזלא כעין כלל מלמד שמחוץ לפרכת **אשר על-העדת** – מונח רביע, היו לפחות ארבע או חמש עדויות

ששכינה שורה בישראל. העדויות הן: (א) **תורה שלמה [קת] אשר על-העדת** ... עדות היא לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל מאי עדותה, אמר רבא זה נר מערבי, שנותן בה כמדת חברותיה, ממנה היה מדליק ובה היה מסיים **מדרש הגדול**. ובכתי ראשון וגם בזמן כהונת שמעון הצדיק כהן גדול בתחילת בית שני שדלק מעת לעת עד שהוטב בין הערביים; **עדויות אחרות** ע"פ מקורות שונים (ב) לחם הפנים היה חם משבת לשבת; (ג) ויאריתו הבדים של ארון העדות עד שדחפו הפרוכת כנרמז בפסוק "ודוי בין שדי יליו" (ד) האש במזבח הזהב לא המסה צפוי הזהב הדק ולא שרפה את העץ שתחת הצפוי. ומה למדו ב-סוף **תנחומא כז, א** תלמידי חכמים אין אור שכינה שולטת בהן שכל גופן אש שנאמר **(דמיה כז, טט) הלא כה דברי כאש**; (ה) אש מהשמים בדמות אריה על המזבח החיצון.

(שמ' תצ' כז, כא) באהל מועד – מונח תרסא, כעין שני טעמי תרסא, ללמד שיעור של שלישי מ(אורך) הבית (הקדש במשכן) רחוק מן הפתח שני שלישים, שבו עמדה המנורה ומולה עמד השולחן ומזבח הזהב משוך מבין שניהם לחוץ (למזרח לכוון הפתח).

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
המצוות הששירות: אחת: סלוק = סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפאא – שנוי משמעות, רבוי משמעות; מרכא טפאא – יתור לרבוב, מכל מקום; דרגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שוה לפיטח; מרכא תביר טפאא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של הנוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פסוק – סדור שנהלך, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקה-קטן – 2: זקה-גדול – 3: רביע – 4: ... זקה-קטן ... זקה-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג' מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

תורה שלמה [קז] (שמ' תצ' כז,כא) באהל מועד מחוץ לפרכת, למה נאמר לפי שנאמר (שמ' פק' מ,כד) וישם את-המנרה ... נכח השלחן
איני יודע אם סמוכה לפרכת אם סמוכה לפתח, כשהוא אומר מחוץ לפרכת הרי סמוכה לפרכת יותר מן הפתח. מיכן אמרו המנורה בדרום והשלחן בצפון ומזבח הזהב משוך מבין שניהם לחוץ ושלשתן היו עומדים בשליש הבית רחוק מן הפתח שני שלישים (מדרש הגדול)

(שמ' תצ' כז,כא) מחוץ לפרכת קדמא ואולא, כעין מלמד, ובצירוף תרסא שלפניו עשוי להיות כעין בנין אב, וכן ב-(וי' אמר כד,ג) מחוץ

לפרכת העזת – תרסא קדמא ואולא, בשני הכתובים המנורה היא המלמדת שיעורי מיקום.

שמות פקודי מ,כד: וישם את-המנרה באהל מועד נכח השלחן על ירך המשכן וגבה:

1. שמות תרומה כו,לה:

ושמת את-השלחן מחוץ לפרכת ואת-המנרה נכח השלחן על צלע המשכן ואת-השלחן תתן על-צלע צפון:

2. שמות תצוה כז,כא:

באהל מועד מחוץ לפרכת אשר על-העזת יצרף אתו אהרן ובניו מערב עד-בקר לפני ה' תקת עולם לזרמם מאת בני ישראל: ס

3. שמות פקודי מ,כב:

ותתן את-השלחן באהל מועד על ירך המשכן צפנה מחוץ לפרכת:

4. ויקרא אמר כד,ג:

מחוץ לפרכת העזת באהל מועד יצרף אתו אהרן מערב עד-בקר לפני ה' תמיד תקת עולם לזרמם:

בבלי מנחות פט,א שלשה ומחצה (לוג) למנורה, **חצי לוג** לכל נר. מנא הני מילי? דתנו רבנן: (שמ' תצ' כז,כא) **מערב עד-בקר** - תן לה

מדתה שתהא דולקת והולכת **מערב עד-בקר**. דבר אחר: **מערב עד-בקר** - אין לך עבודה שכשירה **מערב עד-בקר** אלא זו

בלבד, ושיעור חכמים חצי לוג מאורחא ועד צפרא. איכא דאמרי: מלמעלה למטה שיערו, ואיכא דאמרי: ממטה למעלה שיערו. מאן דאמר ממטה למעלה שיערו, התורה חסה על ממונן של ישראל; ומאן דאמר מלמעלה למטה שיערו, אין עניות במקום עשירות.

רש"י שכשר מערב עד-בקר - שתהא כשרה אחר תמיד בין הערבים ואחר כל העבודות אלא זו.

שיעור חכמים חצי לוג מאורחא - והיכי שיערו (ע"י בדיקת אורך זמן בעירה בפתיחה בעובי מסוים) איכא דאמרי מלמעלה למטה שיערו שבתחלה נתנו שמן בנר ונשתייר בבקר ובליילה השני פחתו עד ששיערו הדבר שלא היה צריך יותר מחצי לוג אפילו בליל ארוך וכן נותן אפילו בליל קצר ומה שנשתייר בבוקר זורק לחוץ ואיכא דאמר (תוס' בירושלמי) בקיץ היה עושה פתיחה עבה ובחורף הוה פתיחה דקה כדי שיקלה בקיץ נמי בבקר (שלא ישרא שמן) ולמ"ד ממטה למעלה שבתחלה נתנו רביעית ועמדו שם וראו שאין סיפוק ושוב הוסיפו עד חצי לוג (שתי רביעיות).

מאן דאמר ממטה למעלה התורה חסה על ממונן של ישראל - שאילו היה נותנין בו לוג לכתחלה ומה שמשיר למחר היו שופכיין לחוץ איכא חסרון (וזה היה רק בתקופת הבדיקות לקביעת השיעור, הפקת שמן כתיבת כמתואר במשנה, עושהו נדיר ויקר).

אין עניות במקום עשירות - אין חוששין במה ששופך לחוץ. (תוס' ואף על פי שיכול לשער בשמן של חול (באותם תנאים רק לא מוקדש) וגו') **תוספות חצי לוג לכל נר ונר** - תימה למה היה צריך לקדש השמן בכלי שרת. (קודם להנחתו במנורה, למאן דאמר שכלי העומד על הקרקע מוקדש, אז המנורה היתה אמורה לקדש השמן. ואם המנורה העומדת על הקרקע לא מוקדשת השמן אז צריך כלי קודש קודם להנחה במנורה)

אין לך עבודה שכשירה מערב עד-בקר אלא זו בלבד - צריך ליישב הקטרת אברין (כל הלילה) ותרומת הדשן (בד"כ בסוף הלילה) ויש לפרש דלא דמי, דהקטרת אברים מתחלת מבעוד יום (כל היום) כדאמר בפרק ר' ישמעאל (מנחות עב) דחביבה מצוה בשעתה ותרומת הדשן לא מתחלה משקיעת החמה.

יערף – תרסא, בתפקיד שיעור כפירש **רש"י** (כא) **ועד** (בנוסחא: עד) **בקר מערב עד-בקר** - תן לה מדתה שתהא (שפת"ח ט) דולקת

מערב עד-בקר (ראה **מנחות פט,א**); ושיעור חכמים: חצי לוג ללילי תקופת טבת הארוכין, וכן לכל הלילות, ואם יותר, אין בכך כלום (בעובי פתילים קבוע).

יערף אתו אהרן ובניו מערב עד-בקר – שפת"ח [ט] דקשה לרש"י דבפסוק משמע דשיעור מערכה הוא מערב עד-בקר, וכל הלילה יערוך (בלשוננו יסדר הנרות) המערכה. אם כן מתי הוא דולק. לכן פירש תן לה כמדתה שתהא דולקת וכו', והוי כאילו אמר יערך אותו אהרן ובניו בערך (בשיעור) שיהא דולק מערב עד בוקר, לא שיעריכנו (ולא שיסדר הנרות) מערב עד-בקר.

אתו – קדמא, בתפקיד להקדים ולקדש כל חצי לוג שמן בכלי שרת לפני מתנו בנר כעולה מפני' התוספות. אמנם התוספות מלמדים זאת עם שאלה **חצי לוג לכל נר ונר** - תימה למה היה צריך לקדש השמן בכלי שרת. אבל טעם קדמא ירמז כי זה מהתורה.

יערף אתו - תרסא קדמא, **תורה שלמה (קח)** ... אמר רבא זה נר מערבי, שנותן בה כמדת חברותיה, ממנה היה מדליק (ע"פ רמב"ם הל'

תמידין ומוספין מקרב פתיל כל נר אל הנר המערבי) ובה היה מסיים (מיטיב ששה הנרות האחרים, מדליק חמש מפסיק לעבודה אחרת ואח"כ מדליק נר ששי, מיטיב נר המערבי ומדליקו ממזבח העולה, וכן עם כבה מדשנו ומדליקו ממזבח העולה (רמב"ן [כז,כ], וכן ברמב"ם הל' תו"מ פ"ג,ה"ג, והראב"ד משיג שמדליק מכל נר שנשאר דולק)) (**מדרש הגדול**). **רלב"ג** ... לפי שהנר האמצעי (לפירושו זה הנר המערבי) הוא שרש לשאר הנרות. תרסא – בעל בחינה נעלה שורש כל נרות, הנר המערבי מתמיד בהארתו, **אתו** - בלשון יחיד, וטעם קדמא – בו מתחיל הדלקת הנרות האחרים.

רלב"ג ... רצתה התורה שתהיה הדלקת היום האחד נעשית בשני פעמים ... להעלות הנר בין הערבים, ולהיטיב הנרות בבקר (שמ' ל,ז – ח). לפי שהנר האמצעי הוא שרש לשאר הנרות. ... הנה אם כבה הנר האמצעי לא נדליק אותו משאר הנרות; ואולם אם כבה אחד משאר הנרות, מדליקים אותו מחברו בשנמשך הפתיחה עד הנר שכבה (מש"ת תמידין ג,יג-יד), כי הם יקחו אורם קצתם מקצת,

יערף אתו - תרסא קדמא, תרסא בתפקיד שרש – נר מערבי שרש כל הנרות, **אהרן ובניו מערב עד-בקר** – דרגא תביר מרכא טפאא – כעין קבוצת פרטים הקשורים לנושא, אלו הנרות, ועל כל אחד חלה אותה הלכה ממשך פתיל של כל נר אל הנר המערבי ומדליק ממנו.

אהרן ובניו מערב עד-בקר – דרגא תביר מרכא טפאא

אהרן ובניו – ע"פ רמב"ם הל' תמידין ומוספין פ"ג הל"ב מפסוק (מ,ג) **להעלות נר תמיד** נלמד כי הדלקה כשרה בזר (אם יצויר

שיש לו גישה למנורה שבקודש באופן שלא יכנס ממש), אבל הטבת הנרות בכהנים בלבד. יש הטבה לפני ההדלקה של בין הערבים (ולרמב"ם גם הטבה והדלקה נוספת בבקר). אם אחד מהנרות כבה בתוך הלילה יכנס כהן לקודש יטיבו ע"י שישפוך כל השמן שבו ויוציא הפתילה שכבתה, ינקוה, ישים פתילה חדשה ושמן חצי לוג וידליקנו מנר מערבי.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
תמצית השערות: אתנה, סלוק = סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – יתור
לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפיטח; מרכא תביר טפחא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב
אחד נדרש; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה:
(קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין י"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו
שער, מחיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

אֶהְיֶה וּבְנֵי מֵעָרֵב עַד-בְּקָר – דרגא תביר מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים שעל כל אחד חלה אותה הלכה, ע"פ תורה שלמה

[קט], [קי] ע"פ ראב"ד ור"ש משאנץ בא לעיכוב שידליקם אחד אחד זו אחר זו ולא בבת אחד ולכן אפילו הם שבעה כהנים שיכולים להדליק בבת אחת לא יעשו כן. וגם לא יכנס אחד עם שבעה נרות דולקים או שבעה יכנסו כל אחד עם נר דולק. ולפי גרסת מדרש הגדול (מדרה"ג) ממעט שאין עורך אלא כהן אחד, ושבעה אסורים אפילו זה אחר זה. אפשר כי זה מרומז בטעם תביר במלת וּבְנֵי – שהיא אמנם בלשון רבים, אבל טעם תביר בא למעט וללמד שלא תלמד כי כהנים אחדים כגון שניים, שלושה, שבעה, עוסקים בהטבה ובהדלקה אלא רק כהן יחיד מיטיב הנרות זה אחר זה ומדליק הנרות זה אחר זה (חמש ואחר עבודה אחרת (דם, קטורת) עוד שנים) וזה ביחד מצטרף להיקרא יַעֲרֵף אֹתוֹ כאילו נר אחד ולא שידליקם בבת אחת וזה יהיה מתואם עם (מ,ב) לְהַעֲלֹת נֵר – מרכא טפחא, יתור לרבות על לשון יחיד של כאילו נר אחד, ששה נרות נוספים. (מ,ב) הַמִּיד – סלוק, להגביל הדלקה חוזרת של נרות רק לנרות שאינם הנר המערבי. פ"י רלב"ג הנה אם ככה הנר האמצעי לא נדליק אותו משאר הנרות משמע מדבריו כי לא ידליק מנרות אחרים אלא יביא גחלת מהמזבח החיצון וידליק. (מ,ב) מֵעָרֵב עַד-בְּקָר – מרכא טפחא, יתור לרבות שמן לאותו כמות בין בחורף בין בקיץ, אף שבקיץ אינו צריך חצי לוג לנר מֵעָרֵב עַד-בְּקָר.

לַפְנֵי ה' – מונח סלוק, לַפְנֵי – מונח מרבה, ה' – אתנה מגביל, הרבוי ילמד על רבוי פעולות הכנת הנרות להדלקה, וההדלקה. ההגבלה תלמד שכל הפעולות נעשות בקודש ולא מחוץ לקודש.

יַעֲרֵף אֹתוֹ אֶהְיֶה – פותח בלשון יחיד אבל וּבְנֵי לשון רבים, תורה שלמה [קיא] מביא מקורות שונים (תו"כ אמור, מדרש הגדול, מדרש הביאור) שמהם מלמד שהכנת המנורה להדלקה והדלקת הנרות כשרות בכהן גדול ובכהן הדיוט, ובאות [קיב] מביא שיטה שבמדבר היתה המצוה בכהן גדול בלבד כי מתחילה היו בניו מדליקין וכשמתו נדב ואביהו לא הניח עוד בניו לילך שמה יחידים וזולתו. (תרסא קדמא במובן קדם במדבר בעל בחינה נעלה, כהן גדול)

שמות תצווה כח,א:

וְאֵתָהּ הִקְרַב אֱלֹהֶיךָ אֶת-אֶהְרֹן וְאֶת-בְּנָיו אֹתוֹ מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכַהֵנוּ-לְךָ אֶהְרֹן וְנָדָב וַאֲבִיהוּא אֱלֻעָזָר וְאִיתָמָר בְּנֵי אֶהְרֹן:

מטרת המקורות הבאים להוכיח כי משה רבנו היה בעל תפקידים אחדים. וזוה נלמד שבמינויים של בעלי תפקידים אחדים או הרחבת ירושלים ובית המקדש צריכים להשתתף בעלי תפקידים שהיו תפקידיו של משה רבנו.

מהמקור הזה נלמד כי משה רבנו היה גזבר על הדיינים וכהן גדול. **שמות רבה (וילנא) פרשה לז (א) וְאֵתָהּ הִקְרַב אֱלֹהֶיךָ אֶת-אֶהְרֹן**

אֶהְרֹן הה"ד (**זכריה יד**) **מִמֶּנּוּ פָּנָה מִמֶּנּוּ יָתֵד מִמֶּנּוּ קִשְׁת מִלְחָמָה**, בא וראה אומות הקדמונים כשהיו מבקשים להעמיד להם מלך היו מביאים מכל מקום ומעמידים עליהם שכה"א (**בר' וישלח לז**) **וַיִּמְלֹךְ בְּאֲדָם מִדְּנַהֲבָה מִבְּצָרָה וְכֵן כָּל־ן**, אבל ישראל אינו כן אלא מהם גדוליהם מהם מלכיהם, מהם כהניהם, מהם נביאיהם, מהם שריהם, שנאמר **מִמֶּנּוּ פָּנָה זֶה הַמֶּלֶךְ דָּוִד שְׁנֵאמֵר (תה' קיח,כב) אֲבָן מֵאֲסֹר הַבְּזוּיִם הָיְתָה לְרֵאשׁ פְּנָה: מִמֶּנּוּ יָתֵד זֶה כֹּהֵן גָּדוֹל שְׁנֵא' (ישע' כב,כ) וַתִּקְרָעְתִּי יָתֵד בְּמִקּוֹם נֶאֱמָר, מִמֶּנּוּ קִשְׁת מִלְחָמָה שְׁנֵאמֵר (דבה"י א יב,ב) נִשְׁקִי קִשְׁת מִמִּינִים וּמִשְׁמָאֵלִים, (זכריה יד) מִמֶּנּוּ יֵצֵא כָל-וְנוֹשֵׁב יַחְדָּו, אלו סופרי הדיינים, ... כך ביקש הקדוש ברוך הוא למנות על מלאכת המשכן ועשאו למשה גזבר על הדיינים ועל הכל וכשבקש לעשות הקדוש ברוך הוא כהן גדול ... א"ל הקדוש ברוך הוא אהרן אחיך (ראוי) הוא לכך נאמר **וְאֵתָהּ הִקְרַב אֱלֹהֶיךָ אֶת-אֶהְרֹן אֶהְרֹן**, רבנו אמר כל מ' שנה שהיו ישראל במדבר שמש משה ככהונה גדולה וי"א לא שמש אלא שבעת ימי המלוואים, ר' ברכיה בשם ר' סימון אומר כל מ' שנה שמש משה ככהונה גדולה שנה"א (**דבה"י א ה,כט**) **וּבְנֵי עֲקָרָם אֶהְרֹן וּמִשָּׁה וְכַתִּיב (דב' זח"ב לג,א) מִשָּׁה אִישׁ הָעֲלֹדִים** (והיות והפסוק פותח במלים **וְנָתַת הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר בְּרָךְ**, הדבר אומר ללמד שמשו ברך כהן).**

מהמקור הזה נלמד (א) כי בחירת אהרן לכהן גדול הייתה על דעת משה רבנו; (ב) הקשה בין בחירת כ"ג ובין בחירת קדש הקדשים ... **שמות רבה (וילנא) פרשה לז** כך אמר הקב"ה למשה יכול הייתי לעשות לאחיך כ"ג חוץ מדעתך אלא שהייתי מבקש שתהא גדול עליו, **מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל** מכל הארצות בחר הקדוש ברוך הוא בארץ ישראל ומא"י בחר בבית המקדש, ומבהמ"ק לא בחר אלא בבית קדשי הקדשים, כך בחר הקדוש ברוך הוא בישראל ומישראל לא בחר אלא שבט לוי ומשבט לוי בחר אהרן שנאמר (**שמו"א ב,כח**) **וּבָחַר אֹתוֹ מִכָּל-שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל**, תרומה לצד והמעשר לצד, נדב ואביהוא לצד, אלעזר ואיתמר לצד, אלעזר ואיתמר נבחרו, שנאמר **וּבָחַר אֹתוֹ מִכָּל-שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל**, לכך נאמר (**תה' סה,ה**) **אֲשֶׁרִיו תִּבְחַר וּתְקַרְבֵּן יִשְׁפֹּן תִּצְרִיךְ**

מהמקור הזה נלמד על בעלי התפקידים הנוכחים להרחבת ירושלים והרחבת בית המקדש. **משנה מסכת שבוועות פ"ב,ב"ב** אחד הנכנס לעזרה ואחד הנכנס לתוספת העזרה שאין מוסיפין על העיר ועל העזרות אלא במלך ונביא ואורים ותומים ובסנהדרין של שבעים ואחד ובשתי תורות ובשיר ובית דין מהלכין ושתי תורות אחריהם וכל ישראל אחריהם הפנימית נאכלת והחיצונה נשרפת וכל שלא נעשה בכל אלו הנכנס לשם אין חייבין עליה:

מהמקור הזה נלמד כי משה רבנו היה מלך ונביא **פירוש המשנה לרמב"ם מסכת שבוועות פ"ב,ב"ב** אמר ה' למשה (**שמו"א תר' כה,ט**) **כָּל־ן אֲשֶׁר אָנֹכִי מֵרָאָה אֹתְךָ וְכו' וְכֵן תִּעֲשֶׂוּ**, רצה בזה שכל מקדש שייעשה כמו זה תהיה עשייתו. וכבר ידעת כי משה מלך ומכלל המלכים מנאוהו נוסף על הנבואה ועליו הוא אומר ויהי בישורון מלך. והסנהדרין, הם השבעים זקנים. וכן האורים ותומים מצוים היו. ולמדו לשתי תורות ממה שנ' בעזרא ואעמידה שתי תורות גדולות. והשיר שאומרים הוא ארומן ה' כי דליתי וכו'. ומוליכין את שתי התורות זו אחו זו עד המקום שרוצין, וכאשר מגיעים לסופו עומדים שם, ונאכלת אחת מהן והשניה נשרפת במצות נביא הנוכח שם, אותה שיצוה באכילתה נאכלת ואתה שיצוה בשריפתה נשרפת, והוא ענין אמרם על פי נביא נאכלת ועל פי נביא נשרפת. ושתי תורות אלו הם לחם כלבד בלי כבשים, לפי שגם זה ממני התודה כמו שיתבאר במקומו, והטעם שהיה בית שני קדוש ואף על פי שנעשה בלי אורים ותומים בלי מלך לפי שהוא בקדושתו עומד עד סוף הדורות, כלומר הקדושה שנתקדש בימי שלמה, ומה שעשה עזרא זכר בעלמא הוא דעבד.

מהמקור הזה נלמד על בעלי התפקידים הנוכחים במנוי מלך, על מנוי סנהדרין קטנה. **רמב"ם הלכות סנהדרין פ"ה,ה"א** אין מעמידין מלך אלא על פי בית דין של שבעים ואחד, ואין עושין סנהדרין קטנה לכל שבט ושבט ולכל עיר ועיר אלא על פי בית דין של שבעים ואחד, ... ואין מוסיפין על העיר ועל העזרות ... שנאמר (**שמו"א יח,כב**) **כָּל-הַדְּבָר הַגָּדוֹל יִבְיֵאוּ אֵלֶיךָ**.

חידושי הגר"ז סימן קנו ... (דב' וילך לא,ז) אֵתָהּ תְּבֹא ... וזה אמר משה מדעתו, שהרי אין צריך למינוי הזה שום דינים, כמו ע"פ נביא כמש"כ, אבל הקדוש ברוך הוא אמר ליהושע (**דב' וילך לא,כג**) **אֵתָהּ תְּבִיא** על כרחם, הכל תלוי בך, והיינו מינוי יהושע למלך, ולכן הצטרך לומר הקדוש ברוך הוא, דאין מעמידים מלך אלא ע"פ נביא, והצטרך לנבואה למנויו, **תוספות בבלי סנהדרין טז,ב (שמו"א תר' כה,ט) אֵת תְּבִינִת הַמִּשְׁפָּן וגו'** - ומשה במקום ע"א דיינים של סנהדרין גדולה) הוי קאי תימה ל"ל (**שמו"א תר' כה,ט**) **וְכֵן תִּעֲשֶׂוּ**: הא גבי סנהדרין ושבטים אמרינן דבעי ע"א כדאשכחן במשה דמוקי סנהדראות והוא במקום ע"א קאי אף על גב דלא כתיב התם וכן תעשו ועוד קשה דבפ' קמא דשבועות (דף יד.) תנן דאין מוסיפין על העיר ועל העזרות אלא במלך ונביא ושבעים ואחד ופי' שם בקונטרס דיליף ממה דהוי מלך ונביא ובמקום שבעים ואחד ואם כן גבי סנהדרין דיליף ממה דבעי שבעים ואחד מהאי טעמא נמי ניבעי מלך ונביא בהעמדת סנהדראות ויש לומר דהכא מרכינן טפי משום דכתיב **וְכֵן תִּעֲשֶׂוּ**: משמע דאתא לרבווי כל הנך וא"ת וכלים נמי ניבעי שבעים ואחד וכ"ת הכתוב תלאו בשירות דאין צריך אלא שירות הא משמע בסמוך דאי לא אותם הוי אמינא דבעי משיחה ועבודה ואם כן השתא דכתיב אותם למעוטי משיחה

מהמקור הזה נלמד סיכום נוכחות בעלי התפקידים לדברים שונים וכולם נלמדים ממה רבנו. **אנציקלופדיה תלמודית כרך ג, [בית דין הגדול] עמוד קעו טור 2** דברים הצריכים ב"ד הגדול. אין מעמידים מלך אלא על פי ב"ד של שבעים ואחד.⁸⁷ וכן אין מעמידים כהן גדול אלא על פי ב"ד של שבעים ואחד.⁸⁴ ויש מן הראשונים שכתבו שכהן גדול מתמנה על ידי מלך ואחיו הכהנים.⁸⁵

אין עושים סנהדרין קטנה לכל שבט ושבט אלא על פי ב"ד של שבעים ואחד.⁸⁶ והוא הדין סנהדרין קטנה שבכל עיר ועיר.⁸⁷ שכן מציונו במשה שהקים סנהדראות בעצת יתרו, ומשה היה במקום שבעים ואחד, שהיה שופט ודיין על פי הדבור ושקול כסנהדרין גדולה שבירושלים.⁸⁸ ויש שלמדו מהכתוב: תתן לך, שאחד ממונה על כולם.⁸⁹ היינו סנהדרין גדולה שהיא ממנה כל סנהדראות הקטנות שבעירות ובשבטים, ו"תתן" משמעו שלב"ד של שבעים ואחד הזהירה תורה.⁹⁰

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
המצוות השערות: אחת: סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מרכא; רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק; ממעט, לא ממש; טפא – שנוי משמעות; רבוי מתפשט; מרכא טפא – יתור לרבות, ככל מקום; דרגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפא – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תביר מרכא טפא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושגים, בד"כ מצב אחד נדרש; פסוק – סדר שנהלך, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקף-קטן – 2: זקף-גדול – 3: רביע – 4: ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצ' פסוק – הקש; השלישיה: (קדמא – סדר קרימות; אולא = גרש = גרש"ט – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג' מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנשוא אחר בהלכה;

מהמקור הזה נלמד על בעלי התפקידים הנוכחים להרחבת ירושלים והרחבת בית המקדש. ותבנית הטעמים של הפסוק המובא בו תומכת בהקשה ממשנה רבנו לדורות. **רמב"ם הלכות בית הבחירה פ"ו, ה"א** אין מוסיפין על העיר או על העזרות אלא על פי המלך וע"פ נביא ובאורים ותומים ועל פי סנהדרין של שבעים ואחד זקנים שנאמר **(שמ' תר' כה, ט)** **כָּל־אֲשֶׁר אֲנִי מְרַאֶה אוֹתְךָ וְכֵן תַּעֲשׂוּ לְדוֹרוֹת, וּמִשָּׁה רבינו מלך היה.**

(שמ' תר' כה, ט) **כָּל־אֲשֶׁר אֲנִי מְרַאֶה אוֹתְךָ אֵת תְּבִנַּת הַמִּשְׁכָּן וְאֵת תְּבִנַּת כָּל-פְּלִי וְכֵן תַּעֲשׂוּ:** ס זקף-קטן ... זקף-קטן בין שני קיסרים, כעין בנין אב או הקש, דבר החוזר וקורה כפי ה-רמב"ם **וכן תעשו לדורות, קישור בין הקדשת אהרן ובניו לכהונה ובין הרחבת קדושת מקום המקדש וכן הרחבת קדושת ירושלים**

טט - תבנית הרישא של הפסוק **וְאֹתָהּ הִקְרַב אֱלֹהֶיךָ** - פזר מונח תרסא, כעין פרט פרט פרט, **אֵת-אֶהְרֹן אֲחִיךָ** - קדמא ואולא, כעין רמז לדרישה בסדר מסוים וזה יכול להיות כלל, בנין אב (לפי שיש בפרטים לפניו פזר ותרסא),

פרט פותח **וְאֹתָהּ** - פזר, הפשט של הכתוב, ה' מצווה למשה למנות את אהרן ובניו לכהנים. משה הוא נביא, מלך, כהן, ובמקום סנהדרין של ע"א, ואח"כ ראש הסנהדרין. אפשר כי הדרש מטעם פזר במלת **וְאֹתָהּ** (אא) בא ללמד למקומות אחרים בהלכה: (א) למנוי מלך שיהיה ע"פ נביא, כהן גדול, סנהדרין, (ב) למנוי כהן גדול שיהיה ע"פ סנהדרין של ע"א, ויש מן הראשונים שכתבו שכהן גדול מתמנה על ידי מלך ואחיו הכהנים (ג) למנוי סנהדרין קטנה לכל שבט, לכל עיר ע"פ סנהדרין של ע"א, והתוס' בסנה' טז, ב כתבו שגם צריך מלך ונביא (ד) לקידוש העזרה של בית המקדש ולהרחבה של ירושלים, שיהיו ע"פ מלך, נביא, כהן גדול, סנהדרין. **(בב) וְאֹתָהּ** - פזר, מעביר את עקרונ מנוי אהרן הנבחר שהוא מישראל, ולרצון משה אל כל מנוי למשרה של ממונה על הציבור להיות מקרב ישראל, ולהבחר ע"י גדול ממנו לרצונו של הגדול, הדרשה הידועה היא מ-**דברים שפטים יז, טו:**

שׁוֹם תִּשִׂים עֲלֶיךָ מֶלֶךְ אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ בּוֹ מִקְרֵב אֲחֵיךָ תִּשִׂים עֲלֶיךָ מֶלֶךְ לֹא תוּכַל לִתֵּן עֲלֶיךָ אִישׁ נְכָרִי אֲשֶׁר לֹא-אֲחִיךָ הוּא:

ר' יוסף בכור שור אֲשֶׁר לֹא-אֲחִיךָ הוּא - כלל; אבל אמו מישראל - מותר, כדאמרינן (ראה **יבמות מה, ב**): רב אכשר לרב מרי בר רחל ומנייה בפורסי דבבל; כיון דאמו מישראל, **מִקְרֵב אֲחֵיךָ** קרינן ביה, אף על גב דאמרינן (ראה שם): כל משימות שאתה משים ע"יך, לא יהיו אלא **מִקְרֵב אֲחֵיךָ**.

(גג) פרט פותח **וְאֹתָהּ** - פזר, מעביר מקדוש אהרן ובניו לכהונה ורשותם להכנס לעזרה לעבודה בית המקדש, אל הרחבת קדושת העזרה והעיר, וצ"ע כי בד"כ לומדים זאת מפסוק בשמות תרומה.

בדרך אגדה: הִקְרַב אֱלֹהֶיךָ - מונח תרסא, כעין שני תפקידי תרסא.

(א) תרסא בתפקיד מחיצה כפי **כלי יקר (א) וְאֹתָהּ הִקְרַב אֱלֹהֶיךָ אֵת-אֶהְרֹן אֲחִיךָ ... מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל**. הוסיף כאן לשון **וְאֹתָהּ** לומר לך שמצד מעשה העגל נרחק אהרן כמו שנפסלו בכורי ישראל ומשה קירבו בתפילתו כמו שנאמר **(דב' עקב ט, ב) וְנִבְאַהְרֹן הַמִּזְבֵּחַ ה' מֵאֵד לְהַשְׁמִידוֹ וְאֶתְפָּלֵל גַּם-בְּעַד אֶהְרֹן בְּעַת הַקּוֹא:**
הִקְרַב אֱלֹהֶיךָ - מונח תרסא, תרסא בתפקיד מחיצה של פסילה מצד מעשה העגל. משה רבנו מוציא את אהרן ממחיצת ההרחקה ומקרבו אל עצמו שלא היה בחטא העגל. בעקבות כך אהרן עולה למדרגה נעלה, ואפשר שזהו הכעין תרסא נוספת (ב) תרסא בתפקיד מחיצה לעצמו בעל בחינה נעלה, נבחר, **אֵת-אֶהְרֹן אֲחִיךָ** - קדמא ואולא, כעין כלל למנות לתפקיד נבחר (כ"ג, מלך, סנהדרין) מתוך עם ישראל, בעל בחינות נעלות כמו שמשה בעל בחינות נעלות, וכמו אהרן (שהיה רודף שלום ורצוי לצבור) ושהמנוי יהיה לרצון הציבור ושהצבור יושפע מבעל הבחינה הנעלה.

בדרך הלכה: הִקְרַב אֱלֹהֶיךָ - מונח תרסא, כעין שני תפקידי תרסא.

ע"פ **רמב"ם ה'ל' ביאת המקדש פ"ד, ו-פ"ה** אפשר כי **מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל** - תביר מרכא טפא, מלמד על קבוצת כהנים שאינם שייכים בעבודה ציבורית או בעבודה בכלל בבית המקדש. כהן טמא מת בזמן שלא הותרה תומאה בצבור. טבול יום, כהן טהור, שלא טבל קודם לעבודה (אפשר מרבנו), כהן שלא קדש (רחץ בצורה מסוימת) ידיו ורגליו, מחוסר בגדים, כהן שיצא לצרכיו (מטיל מים - טעון קידוש ידים ורגלים, כל המסוך רגליו טעון טבילה, טמא ידים, קידוש ידים ורגלים כל שחירת גם אם לא ישן), קידוש ידים ורגלים מתוך הכיור. לכן אפשר כי **הִקְרַב אֱלֹהֶיךָ** - מונח תרסא, מלמד כעין שני תפקידי תרסא או יותר המאפשרים לכהנים הכשרים לשרת במקדש. **תְּרַסָּא אחת** בתפקיד שיעור רביעית מים בכלי שנוטלים ממנו ידים ורגלים לכהן אחד. ובנטילה מן הכיור בצניור (ברז) היוצא מן הכיור ש"ע"פ **רמב"ם ביאת המקדש פ"ה, ה"א** הטביל ידיו ורגליו במי מקוה אפילו במעיינין אין זה קידוש כלל עד שירחץ בכלי, ובכל כלי הקדש מקדשין בין שיש בהן רביעית בין שאין בהן רביעית. /השגת הראב"ד/ בין שאין בהן (כד) רביעית. א"א ובקודח מן הכיור שיש בו לקדש ממנו ד' כהנים.

תְּרַסָּא אחת בתפקיד שיעור מים בכיור ש"ע"פ **רמב"ם ביאת המקדש פ"ה, ה"ג** כמה מים צריכין להיות בכיור אין פחות מכדי לקדש **ממנו ד' כהנים** (טט - ביחד) שנאמר אהרן ובניו והיו אלעזר ואיתמר ופינחס עמהם הרי ארבעה. **שמות תשא ל: (יח) וְעִשִׂיתָ כִּיֹּר נְחֹשֶׁת וְכֵן נְחֹשֶׁת לְרַחֵצָה וְנִתְּנוּ אֹתוֹ בִּין-אֶהֱלֵךְ מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וְנִתְּנָה שָׁמָּה מִים:** שיסיקו לארבעה כהנים עבור (יט) **וְרָחֲצוּ אֶהְרֹן וּבְנָיו מִמֶּנּוּ אֶת-יְדֵיהֶם וְאֶת-רַגְלֵיהֶם:**

תְּרַסָּא אחת בתפקיד שיעור מראה מים ש"ע"פ **רמב"ם ביאת המקדש פ"ה, ה"ב** כל המימות כשרים לקידוש בין מים חיים בין מי מקוה, ובלבד שלא ישנתה מראיהן, אלא יהיו כמים הכשרים לטבילה, טיט הנרוק שהפרה שוחה ושוחה ממנו משלים למי כיור, זה הכלל כל המשלים למי מקוה משלים למי כיור.

וְאֵת-בְּנֵי אֶהֱוֶה - מונח רביע יכול להיות חלק מן הכלל או פרט שאחרי הכלל,

ראב"ע אולי בנים אחרים היו לו חוץ מאלה. ואין ספק כי רבתה למעלה במדבר משפחת אהרן, על-כן נתנו להם ישראל ערים רבות ככתוב בספר יהושע.

טט - אפשר שיש כאן רמז לנאמר **בבלי זבחים קב, א, סדר עולם רבה פ"ז, ויקרא רבה פרשה כ** ועוד שאלישבע אשת אהרן ראתה

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
המצוות השערות: אהבה, סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכיב = מאריך, רבוי; דוגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפאא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפאא – יתור לרבות, מכל מקום; דוגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפאא – קבוצה שההלכה הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושגים, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק | – סדור שנתלק, השלם והחלק נדרשים; זוקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בהצ"צ פסוק – הקש; השלישיה: (קופא – סדר קריאת; אולא = גרש = גרש"ס – יוצא מהענין; קופא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק כענין "ג' מדות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה – תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנישא אחר בהלכה;

חמישה כתרתי ביום אחד, ... ופינחס בן בנה משוח מלחמה. אם כן כבר נתחכן עם בני אהרן מיום חנוכת המשכן וְאֶת־בְּנָיו אִתּוֹ - מונח רביעי, לפחות ארבע. הפסוק הולך ומונה ארבעה בני אהרן, אבל מרמז על הקרבת אחרים. כגון משה רבנו ככ"ג, פינחס, בני בניו של אהרן.
ראה מונח רביעי

פסיקתא זוטרתא (לקח טוב) שמות פרשת תצוה כח, סימן א

א) וְאֶתְּהָהּ הַקֶּרֶב אֲלֵיךָ. אתה ממונה עליו לחנכו בעבודה בשבעת ימי המלוואים: אֶת־אֶהֱרֹן אֲחִיךָ. אהרן עיקר: וְאֶת־בְּנָיו אִתּוֹ. בניו טפילין לו: מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. שנאמר (דה"א כג, ג) וַיַּבְדֵּל אֶהֱרֹן לְקֹדֶשׁ קֹדְשִׁים וְגו': לְכַהֲנָנוּ-לְיָ כָל מְקוֹם שֵׁנָאמֵר לֵי, בֹזֵה וּבְכָא: אֲלֵעֲזָר וְאִיתְמָר. עיקר בני אהרן שעמדה עליהם שלשלת הכהונה:

(דה"א כג, ג) בְּנֵי עֲמָרָם אֶהֱרֹן וּמִלֵּשָׁה

וַיַּבְדֵּל אֶהֱרֹן לְקֹדֶשׁ קֹדְשִׁים הַיְאֻזְכְּנוּ עַד־עוֹלָם לְקַטִּירֵי לִפְנֵי ה' לְשָׁרְתוֹ וּלְכַרְךָ בְּשֵׁמוֹ עַד־עוֹלָם:

מלבי"ם (דה"א כג, ג) בְּנֵי עֲמָרָם. ר"ל ואין לחשב מבניו אל שבט הלוי רק משה לבדו, כי אהרן נבדל מן הלויים להיות קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים:

ה' בחר באהרן ובניו לכהנה ה' מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (הסבר ע"פ זהר בהיר, ראה להלן) בני ישראל עומדים למטה בעוה"ז לפתוח הדרכים למעלה, ולהאיר השבילין, ולהדליק הנרות בשמים, ולהעלות כל העולמות ממטה למעלה ע"י העלאת מ"נ במסירות נפש להעלות וליחד כל העולמות מסוף עולם העשיה עד רום המעלות. קדושת אהרן ובניו ויכולתם לעשות היחודים הנעלים באה מכחם של בני ישראל והם מייצגים אותם כלפי ה', תבנית הטעמים של מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מלמדת כך: מִתּוֹךְ – תביר, מחלק והוא מקור לכתוב המפורש (דה"א כג, ג) וַיַּבְדֵּל אֶהֱרֹן לְקֹדֶשׁ קֹדְשִׁים וּבִפְר' תצוה ובדה"א מוסיף עליו את בניו, ומבדילים לכהונה לא רק מ-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אלא גם משאר שבט לוי שרבויו למעט מכהונה מרומז בתבנית הטעמים של בְּנֵי יִשְׂרָאֵל – מרכא טפאא (כיתור לרבות). וב-שמות רבה (וילנא) פרשה לו דרש השוואה מצמצום הבחירה לאהרן ובניו לכהונה לה', לצמצום הבחירה בקדש הקדשים מכל העולם לגלוי שכנית ה'. זה מתאים לתפקיד טעם פזר ב-וְאֶתְּהָהּ, להעביר רעיון הקדשת אדם ומשפחתו לעבודת קדש קדשים לה', להקדשת מקום בארץ לעבודת קדש קדשים לה'.

לְכַהֲנָנוּ-לְיָ – הסבר ע"פ זהר חלק ב, פירוש זהר בהיר, הרב אייכנשטיין יצחק (אוצר החכמה), ד"ה ואתה הקרב אליך, אות ו"ו יתירה ללמד שעבודת הכהונה נתנה למי שיוכל להביא ליחודים נעלים (כמו שנרמז מתבנית הטעמים של הַקֶּרֶב אֲלֵיךָ – מונח תרסא, בעל בחינה נעלה). כדי שמשא יוכל להתעלות ולהשיג דברים נעלים, עליו להעזר בעבודת אהרן ובניו שעבודתם מביאה ליחודים עליונים. בזכות יחודים אלו יש קירוב של בני ישראל אל ה'.

לְכַהֲנָנוּ-לְיָ – מקף, כרב-מצב שתהא הכהונה ליחוד בין ו"ו (שש מדות הנקרא זעיר אנפין) ובין השכינה הקדושה הנקראת "לי", וכך יהיה קירוב בנ"א אל ה' ולא למטרה אחרת.

לְכַהֲנָנוּ-לְיָ – אתנח, מגביל את בני ישראל והלויים מלבצע הנאמר ב-(דה"א כג, ג) כתפקידי הכהנים ... לְקַטִּירֵי לִפְנֵי ה' לְשָׁרְתוֹ וּלְכַרְךָ בְּשֵׁמוֹ עַד־עוֹלָם: כי רק הכהנים בעלי היכולת להביא לקירוב בעבודתם לה'.

ובפסוק (כח, ג) לְכַהֲנָנוּ-לְיָ – אתנח, מגביל הכניסה לכהונה לרבו בגדים כפ' רש"י (שמ' תצ"כ, ג) לְקֹדֶשׁ לְכַהֲנָנוּ-לְיָ: להכניסו בכהונה על ידי הבגדים וגוי ומפסוק אחר נלמד הכניסה לכהונה במשיחת שמן המשחה. החלוקה בפסוקים שונים לבגדים ולשמן המשחה מורה שבדורות שאין שמן המשחה הכהנים נכנסים לכהונה בלבישת בגדי הכהונה בלבד.

ריקאנטי (שמ' תצוה כח, א) וְאֶתְּהָהּ הַקֶּרֶב אֲלֵיךָ אֶת־אֶהֱרֹן אֲחִיךָ וְאֶת־בְּנָיו אִתּוֹ מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכַהֲנָנוּ-לְיָ אֶהֱרֹן נֶדְבָב

וְאֶבְיָהוּא אֲלֵעֲזָר וְאִיתְמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן: [כ"ח, א']. כבר ידעת כי אין הקרבן קרב בלתי כהנים לויים וישראלים, כי הם כנגד שלשה אבות העליונים, הכהנים מן החסד, על כן הם מכפרים כי בחסד יכופר עון [משלי ט"ז, ו], וכתוב [ישעיה א', י"ח] אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג יליבנו. הלויים מכח הגבורה, ועל כן הם ממונים על השיר, ובעבור כי הם כנגד זרועות עולם על כן מה שכשר בזה פסול בזה, כמו שאמרו רז"ל בחולין [כ"ד ע"א] כשר בכהנים פסול בלויים כשר בלויים פסול בכהנים. ישראל מכח הרחמים הנקרא ישראל סבא קדישא, על הענין הזה אמרו רבותינו ז"ל כהנים לויים וישראלים מעכבין את הקרבן. (כנאמר ב-)

ספר הזוהר דהני ליואי וישראלים בהדיהו כולהו מעמדות כולהו קיימי על קרבנא לאתקשרא קשרין ולנחתא ברכאן לעלמין, מעמדות בצלותא, כהני ברעותיה, ליואי בשירתא, מעמדות מתערי לה להאי מחשבה טהורה לאסתלקא, כהנא מתער ימינא לחבקא לה, ליואי מתערי שמאלא ברחמי לאחדא לה כמה דאת אמר (ש"ש ב, ג) שְׂמַאלוֹ תַחַת לְרַאשֵׁי, וכדין ריח לאתכנשא דא בדא ולאיתקשרא דא בדא, והרוח דא ית' בבועלה וכל שאר חיילין אכלין ומרוין ומדשני בהני תנני ותרביין ועלוון, וכלא ברזא דישראל וכהני וליואי כדקא חזי. ואל תתמה אחרי שכח הלויים הוא מדת הדין של מעלה, איך יצא אהרן מהם שהוא הפך מדתם, כי כך דרכו של הב"ה יתעלה, מוציא אש ממים ומים מאש, מתוך מים מלוחין מוציא המתוקים ובתוקף המרירות מזריח שם פלאו למתקן.

הוספות בפסוק: שמות תצוה כח, א: וְאֶתְּהָהּ הַקֶּרֶב אֲלֵיךָ אֶת־אֶהֱרֹן אֲחִיךָ וְאֶת־בְּנָיו אִתּוֹ מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכַהֲנָנוּ-לְיָ

אֶהֱרֹן נֶדְבָב וְאֶבְיָהוּא אֲלֵעֲזָר וְאִיתְמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן:

וְאֶתְּהָהּ הַקֶּרֶב אֲלֵיךָ – ר"ת הו"א, ס"ת בכ"ה, כב"ה

יִשְׂרָאֵל לְכַהֲנָנוּ-לְיָ אֶהֱרֹן – ר"ת אלי"ל

מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכַהֲנָנוּ-לְיָ – ס"ת כילו"י

לְיָ אֶהֱרֹן נֶדְבָב וְאֶבְיָהוּא – ס"ת נבי"א

וְאִיתְמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן – ס"ת נר"י

אֲלֵעֲזָר וְאִיתְמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן: – ר"ת מימין או"ב משמאל או"ב

בראשי וסופי תיבות שונים בפסוק מרומזת גזרת כלוי על אהרן על מעשה העגל – אליל ונראה מדבר כאוב, שאהרן הנביא (שכבר התנבא בממצרים) נסה למנוע את נהיית העם אחרי הע"ז, ע"י מעורבותו במעשיהם ופעולותיו האישיות, והקב"ה (בשם הו"א) מצוה למשה לקרבו כי היה בשגגה, ולמנותו לכהן גדול. וזהו מוסר עצום לקרב כל אחד החפץ בתורת ה'.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
 המצוות הששירות: אחת = סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפא – יתור
 לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שוה לפרישה; מרכא תביר טפא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, בד"כ מצב
 אחד נדרש; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקא-קטן – 2: זקא-גדול – 3: רביע – 4: ... זקא-קטן ... זקא-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה:
 (קפא – סדר קיימות; אולא = גרש = גרש"ט – יוצא מהענין; קפא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג מודות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו
 שער, מחיצה; פזר – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

(שמות תצוה כז,כ): וְאֵתָהּ תַצְוֶנָהּ אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיהָ שְׁמֵן זֵית זָדָה כְּתִית לַמָּאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד:

פנים יפות שמות פרק כז,כ: וזהו **(שם' תצוה כז,כ) וַיִּקְחוּ אֵלֶיהָ שְׁמֵן זֵית זָדָה**, הרמז לזה כי ש"מ"ן ז"ך מספרו זית, וירמז עוד כי אמרו
 [עץ חיים שער ט"ו, פ"ו] שבחינת חכמה הוא משם הוי' במילוי יודין שמספרו ע"ב, והוא שורש נשמתו של משה כידוע ועם מספר
 משה (72 + 345 = 417) עולה כמספר זית (= 417), ויש לרמז במה ש"ה כְּתִית לַמָּאֹר למ"ש חז"ל בסוף **ברכות [סג,ג]** הסכת ושמע
 ישראל הו' ואח"כ כחת שהוא עיון ההלכה לידע שורשו על בוריה כפירש"י שם, ...
 שקול א' מעורר קול הסמוך לשרשו, וכן עין של כל אחד יראה ע"פ עין חבירו הסמוך לו עד שישפיע האור עין העליון לעין של מטה,
 והיינו דאמר בתריה **(שם' תצוה כח,א) וְאֵתָהּ הִקְרַב אֵלֶיהָ אֶת-אֶהָרֹן אֲחִיהָ וגו':**
 איתא במס' שבת דף ל"א [ע"א] ת"ר מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי אמר לו כמה תורות יש לכם וכו', שוב מעשה וכו' שתלמדני
 כל התורה כולה וכו', שוב מעשה בנכרי אחד וכו' ושמע קול סופר שהיה אומר ואלה הבגדים וגו', נראה שהביאו הני תלתא עובדי
 להודיע ענוותנותו של הלל, משום דאיתא בכתובות דף נ"ו [ע"א] דר"מ ס"ל מתנה על מה שכתב בתורה תנאו בטל הא בדרכבן תנאו
 קיים, ור"י ס"ל איפכא בדאורייתא תנאו קיים ובדרכבן תנאו בטל, ואיתא בב"מ ס"פ השוכר את הפועלים [צד,א] יהודא בן תימא אומר
 כל תנאי שאי אפשר לקיימו תנאו בטל, וכיון בעובדא קמא הוי מתנה תנאי על תורה שבע"פ דהוא מתנה בדרכבן, ובעובדא שניה הוי
 ליה מתנה בדבר שא"א לקיימו, ובעובדא ג' ע"מ שאהיה כה"ג הוי מתנה בדאורייתא, נמצא למ"ד תנאו בטל אין כל כך ראייה
 לענוותנותו של הלל, לכך מייתי הני תלתא עובדא דלכ"ע באחד מהם תנאו קיים, ומחמת ענוותנותו קירבו תחת כנפי השכינה:
וְאֵתָהּ הִקְרַב אֵלֶיהָ – פזר מונח תרסא, תרסא בעל בחינה נעלה השפעת אור עין העליון לעין של מטה, פזר מעביר עקרון ההשפעה אל
 ענין קירוב נכרי או שאינו יודע תורה אע"פ שמתנה על תורה שבכתב או שבע"פ.
ראה פזר תלישא

שמות תצוה כח,ח:

וְחֹשֶׁב אֶפְדָּתוֹ אֲשֶׁר עָלָיו כְּמַעֲשֵׂהוּ מִמְּנוּ יְהִיָּה זָהָב תְּחִלָּתוֹ וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מִשְׁנָר:

שמות תצוה כח,ח: זָהָב – רביע, כעין ארבעה חוטי זהב, כל אחד משורר עם ששה חוטים ממין אחד, חוט זהב עם ששה תכלת, חוט זהב
 עם ששה ארגמן, חוט זהב עם ששה תולעת שני, חוט זהב עם ששה של שש (היינו פשתן), **בבלי יומא עב,א**, דורש זאת מהמלה **(שמות**
פקודי לט,ג) פְּתִילִם אבל זה גם נרמז ב- **זָהָב** – רביע, בארבעה פסוקים.
בבלי יומא עב,א ... חושן ואפוד עשרים ושמונה מנא לן? דכתיב **(שמות תצוה כח,טו) וְעֲשִׂיתָ חֹשֶׁן מְשֻׁפָּט מַעֲשֵׂה חֹשֶׁב כְּמַעֲשֵׂה**
אֶפֶד תַּעֲשֶׂנּוּ זָהָב תְּחִלָּתוֹ וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מִשְׁנָר, ארבעה דשיתא שיתא - עשרין וארבעה, זהב ארבעה - הא עשרין
 ותמניא. - ואימא זהב נמי ששה! - אמר רב אחא בר יעקב: אמר קרא **(שמות תצוה לט,ט) וְקִצְצָן פְּתִילִם**, פתיל פתילים הרי כאן ארבעה.
 רב אשי אמר: אמר קרא **לְעִשׂוֹת בְּתוֹךְ תְּחִלָּתוֹ וּבְתוֹךְ הָאֲרָגָמָן**. היכי נעביד? נעביד ארבעה דתרי תרי - הוו להו תמניא, נעביד תרי
 דתרי תרי, ותרי דחד חד - **(כח,טו) וְעֲשִׂיתָ** שיהיו כל עשיותיו שוות.

א' ארבעה בגדי זהב בית הבחירה למאירי מסכת יומא דף כח עמוד א אמר שכשהיה רוצה לטבול פרשו סדין של בוץ בינו לבין העם
 דרך צניעות ופי' בגמ' ל"א ב' כדי שיכיר שעבודת היום בכוח מפני שאינו רגיל בכגדי בוץ לבד אלא בשמנה בגדים שיש בהן **ארבעה**
בזהב והם חושן ואפוד וציץ ומעיל כפעמוני זהב

ב' אפשר כי ששה פסוקי זהב – רביע מרמזים למיני זהב בעל בחינה נעלה (זהב – תלישא-גדולה, שלא ברשימה) כגון **בבלי יומא מד,ב**,
 בכל יום היה זהבה ירוק. אמר רב חסדא: **שבעה זהבים הן**: זהב, וזהב טוב, וזהב אופיר, וזהב מופז, וזהב שחוט, וזהב סגור, וזהב
 פרוים. זהב וזהב טוב - דכתיב (בראשית ב) וזהב הארץ ההוא טוב, זהב אופיר - דאית מאופיר, זהב מופז - **(בבלי יומא מה, א)** שדומה
 לפז, זהב שחוט - שנטוה כחוט, זהב סגור - בשעה שנפתח כל החנויות נסגרות, זהב פרוים - שדומה לדם הפרים. רב אשי אמר:
חמשה הן, וכל חד וחד אית ביה זהב וזהב טוב. תניא נמי הכי: בכל יום היה זהבה ירוק והיום אדום, והיינו זהב פרוים שדומה לדם
 הפרים.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
 המצוות הששירות: אהבה, סלוק – סוף פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפא – שני משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפא – יתור
 לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, בד"כ מצב
 אחד נדרש; פסוק 1 – סידור שחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה:
 (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש – גרש"ט – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מתיצה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו
 שער, מתיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנישא אחר בהלכה;

שמות תצוה כז,כ: וְעִשִׂיתָ שְׁתֵּי טַבָּעוֹת זָהָב

וְנָתַתָּה אֹתָם עַל-שְׁתֵּי כְתָפוֹת הָאֶפֶד מִלְמַטָּה מִמוֹל פְּנֵי לַעֲמַת מַחְבְּרָתוֹ מִמַּעַל לְחֹשֶׁב הָאֶפֶד:

הפסוק הבא עוסק בעשיית שתי טבעות הזהב לקצות החושן. מובא לצורך הדיון שאחריו

(שם' פקודי ט,ט,ט) וְעִשִׂיתָ שְׁתֵּי טַבָּעוֹת זָהָב וְיִשְׁמְרוּ עֲלֵי־שֵׁנֶי קְצוֹת הַחֹשֶׁן עַל־שְׁפָחוֹתָי אֲשֶׁר אֶל־עֲבֵר הָאֶפֶד בְּיָמֶיךָ:

(שם' תצוה כז,כ) זָהָב – טעם סגול, זָהָב גי' דו"ד ואחריו סופי תיבות ונתת'ה את'ם על-שתי כתפות נטריוקין תהלי"ם

מקושר ל- (שם' פקודי ט,ט) זָהָב וְיִשְׁמְרוּ - זקף-קטן זקף-גדול, גי' המלים עולה 14 + 372 עולה דו"ד ש"ב ע" (בן שביעי, רועה שביעי)

עולה שפ"ו עולה דו"ד ב"ן יש"י וכתב [אגרת הקדש מהגר"ש מאוסטרפליא] והנה מה שמצינו שלקו המצריים במצרים עשר מכות

ועל הים חמישים מכות מצד השם שפ"ו שבו אחוז דו"ד ב"ן יש"י והשם אמר הכו והכס (ג"א והכה).

וְעִשִׂיתָ שְׁתֵּי טַבָּעוֹת זָהָב – זרקא מונח מונח סגול, בדרך פנימיות התורה מושפע על דו"ד ב"ן יש"י תוספת סגולית וע"י (שם' פקודי

ט,ט,ט) זָהָב וְיִשְׁמְרוּ העולה דו"ד ב"ן יש"י דוד אחוז בטבעות החושן ומהן מושפע אליו מהחושן רוח הקדש לאמר תהלים. כמאמרו

(תהלים קיט,קכא) צְשִׁיתִי מִשְׁפָּט וְצַדִּיק (זה ענין החושן) בְּלִמְנִיחֵי לְעִשְׂקִי:

שמות תצוה כז,כ: וְהָיָה פִּי-רֵאשׁוֹ בְּתוֹכוֹ שֹׁפָה יְהִיָּה לְפִיו סָבִיב מַעֲשֵׂה אֲרָג כִּפִּי תַחְרָא יְהִיָּה-לֹּ לֹא יִקְרַע:

שמות פקודי ט,כג: וְכִי-הִמְעִיל בְּתוֹכוֹ כִּפִּי תַחְרָא שֹׁפָה לְפִיו סָבִיב לֹא יִקְרַע:

החלק הראשון וְהָיָה פִּי-רֵאשׁוֹ בְּתוֹכוֹ – מרכא טפחא אתנח, תבנית טעמים ככפסוק (וי' צו' ו'ת) ואפשר כי תבנית טעמים זאת באה לרבות

את כל הבגדים שלא שייך בהם ספיגת דם חטאת כשירה לזריקה, וסיפא הפסוק מברר רק מה ההלכה אם ניתז דם חטאת כשר לזריקה על

בגדים ששייך בהם ספיגת דם חטאת כשירה לזריקה.

וְהָיָה פִּי-רֵאשׁוֹ בְּתוֹכוֹ וְהָיָה פִּי רֵאשׁוֹ ב'תוכו - ר"ת ופר"ב ובאתב"ש פוג"ש, שופ"ג (בשין שמאלית כמו סופ"ג)

ס"ת הו"ו ובאתב"ש צמפ"פ = מצפ"פ,

אפשר כי ר"ת באתב"ש רמז על הבגד עליו ניתז הדם כדי לחייב בכיבוס, תבנית הטעמים של **וְהָיָה פִּי-רֵאשׁוֹ** - מרכא טפחא, בתפקיד יתור

לרבות מצבים בהם מגיע דם חטאת כשירה לבגד (ישירות) **אתנח** - **מגביל** רק למצבים של ספיגה ישירה מהתזה הנ"ל ולהוציא אופנים

אחרים, כגון בגד אשר ספ"ג שומן או דם קרבנות שאינם חטאת כשירה (כגון עולה, שלמים, חטאת פסולה) שגרם למצב של מצפ"פ באריג.

ואחרי שהתורה הגבילה את אופן ספיגת דם החטאת עוברת ללמד על כיבוס הבגד.

החלק השני של הפסוק (שם' תצוה כז,כ) בעל תבנית טעמים של כעין פרט וכלל ופרט, או כעין בנין אב. פרט שֹׁפָה יְהִיָּה- לֹא יִקְרַע, כלל

לְפִיו סָבִיב – קדמא ואולא, פרט מַעֲשֵׂה אֲרָג – מונח רביעי כִּפִּי תַחְרָא יְהִיָּה- לֹא יִקְרַע – מרכא תביר טפחא לֹא יִקְרַע – מרכא סלוק.

אפשר כי הלימוד **שֹׁפָה יְהִיָּה לְפִיו סָבִיב** – פזר תרסא קדמא ואולא, כעין בנין אב או היקש ממעיל כהן גדול לשאר בגדי כהנים באופן הבא:

כִּפִּי תַחְרָא יְהִיָּה- לֹא יִקְרַע - מרכא תביר טפחא, כעין קבוצת פרטים הקשורים לענין קריעת בגדי כהונה והשוניים בהלכותיהם לגבי הענין **לֹא**

יִקְרַע: הקורע מעיל כהן גדול בין בהשחתה בין שלא בהשחתה - לוקה, בשאר בגדי כהונה לא יקרע דרך השחתה, אבל יקרע לצורך תיקון

כגון כיבוס מדם חטאת של בגד שנטמא.

לֹא יִקְרַע: - מרכא סלוק. מרכא מרבה וסלוק מגביל שרק במעיל אסור לקרוע בכל דרך. הרבוי ע"י המרכא ללמד כי הקורע דרך השחתה

ברבוי דרכים כגון בין ביד בין בכלי לוקה, אבל הנקרע שלא בכונה או הקורע ברבוי דרכים שלא להשחית אלא לתקן כגון לצורך כיבוס

דם בבגד שיצא לחוץ העזרה ונטמא אינו לוקה, או להכנת לפתילות למנורות בשמחת בית השואבה ולמנורת התמיד מבגדי כהונה שבלו.

רמב"ם כתב רק בגדי כהן פשוט, והמשנה למלך הביא ירושלמי פרק החליל תני מבלאי מכןסי כ"ג היו מדליקין את הנרות שבפנים . בכל

אופן לא השתמשו במעיל כ"ג.

שֹׁפָה יְהִיָּה – פזר תרסא, ... לֹא יִקְרַע. – מרכא סלוק. פזר תרסא בתפקיד דרוש שיעור קריעה לבגד כהונה שאינו מעיל, שניתז עליו דם

חטאת ויצא ונטמא, כדי לכבסן הם צריכים להיקרע מדאורייתא בשיעור דרובו ומדברנן דמשייר בו כדי מעפורת כנאמר **[בבלי זבחים צד,ב]**

מתני'. בגד שיצא חוץ לקלעים - נכנס ומכבסו במקום קדוש, נטמא חוץ לקלעים - קורעו ונכנס ומכבסו במקום קדוש.

[רש"י] מתני'. בגד - שניתז עליו דם חטאת ויצא חוץ לקלעים. נכנס - לעזרה ומכבסו במקום קדוש. נטמא חוץ לקלעים - אחר

שיצא ואי אפשר להכניסו טומאה לעזרה. קורעו - וטהור מטומאה ומותר להכניסו ונכנס ומכבסו במקום קדוש.

[בבלי זבחים צד,ב גמ'] מתקיף לה רבינא: קורעו בגד אמר רחמנא ולא בגד הוא! דמשייר ביה כדי מעפורת. איני? והאמר רב

הונא: ל"ש (לא שנה – לא משנה) אלא שלא שייר בה כדי מעפורת, אבל שייר בה כדי מעפורת - חבור הוי' מדברנן הוא.

[רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פ"ח,ה"ט] בגד שניתז עליו דם החטאת ויצא חוץ לעזרה מחזירו לעזרה ומכבסו שם, נטמא חוץ

לעזרה כיצד יעשה, קורעו כדי שיטהר ומכניסו ומכבסו בפנים, וצריך להניח בו שלם כדי מעפורת לפי שנאמר בגד צריך לכבס

בגד, ואע"פ שהוא טמא מדבריהם מפניו כדי המעפורת שנשארה בו כיון שנקרע **ורבו** טהור מן התורה ומותר להכניסו למקדש

לכנסו הדם.

[רמב"ם הלכות כלי המקדש פ"ח,ה"ו] מכןסי כהנים הדיוטים שבלו ואבנטיהם היו עושין מהן פתילות ומדליקין בהן במקדש בשמחת

בית השואבה, וכתנות כהנים הדיוטים שבלו היו עושין מהן פתילות למנורת תמיד.

[משנה למלך הלכות כלי המקדש פ"ח,ה"ה] ובגדי כ"ג שבלו גונזין אותם. בירושלמי פרק החליל תני מבלאי מכןסי כ"ג היו מדליקין את

הנרות שבפנים ומבלאי מכןסי כהן הדיוט היו מדליקין הנרות שבחוץ וממ"ש רבינו כאן ובדין שאחר זה נראה דס"ל דבלאי בגדי כ"ג

לא היו עושין מהם שום דבר אלא נגנזים.

אפשרויות נוספות לפזר תרסא

אפשר כי הלימוד **שֹׁפָה יְהִיָּה לְפִיו סָבִיב** – פזר תרסא קדמא ואולא, כעין בנין אב או היקש ממעיל כהן גדול אל ענינים דומים או שונים:

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
 המצוות הששירות: אחת: סלוק = סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפא – יתור
 לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שיהי לפרטיה; מרכא תביר טפא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של הנושעים, בד"כ מצב
 אחד נדרש; פסוק ו – סידור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקף-קטן – 2: זקף-גדול – 3: רביע – 4: ... זקף-קטן ... זקף-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישית:
 (קדמא – סדר קדמות; אולא = גרש = גרש"ט – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו
 שער, מחיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

יְהִיָּה – תרסא, מתריע נגד יצירת מחיצה – היינו קרע בחוטי הבגד, שפה יהיה בהוויתו ולא יפגם בשום אופן של קריעה פעילה בין בשעת אריגה בין בשעת לבישה ובין בעת ללא לבישה
שְׁפָה – פזר, ילמד למקום אחר א' שאריגת בגדי כהנים יהיה ללא תפר שלא יקרעו, ב' שבאריגת בגדי כהנים לא יקרעו החוטים, ג' כי כל בגדי כהונה (כולל הדיוטות) אסורים בקריעה
שְׁפָה – פזר, ילמד למקום אחר, כעין לשון נופל על לשון משפה למעיל כהן גדול – לשמירת הלשון, שמירה מגסות המחשבה
 ובדרך דרש **שְׁפָה** – פזר, ילמד למקום אחר, לענין צדקה [תורה שלמה (צה)] ... בכת"י מושב זקנים: את מעיל האפוד זו צדקה שנאמר ומעיל צדקה יעטני, ויהיָּה פִּי-ראשו בתוכו, שיעלים הצדקה ולא יפרסם שנאמר (משלי כא, יד) מִתָּן בְּסֵטֶר וּכְפֹהֶֽאָף, שְׁפָה יְהִיָּה לְפִיו כלומר אע"פ שעושה צדקה בסתר הקב"ה מפרסם לכל, מעשה אורג מה אורג זה כל נימא ונימא מצטרפת לבגד גדול כך כל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול, לֹא יִקְרַע (טט: פירוש הדבר כנאמר ב-) (תהלים קיב, ט) פָּזְרוּ וְנָתְנוּ לְאֲבִיוֹנִים צְדָקְתוֹ עֲמֻדַת לְעֵד קָרְנוֹ תְרוֹם בְּקָבוֹד:

בבלי זבחים צד, ב, צה, א

(צד, ב) מתני'. בגד שיצא חוץ לקלעים - נכנס ומכבסו במקום קדוש, נטמא חוץ לקלעים - קורעו נכנס ומכבסו במקום קדוש. ... (צה, א) אמר ריש לקיש: מעיל שניטמא - מכניסו בפחות משלש על שלש ומכבסו, משום שנא': (שמות תצוה כח, לב) לֹא יִקְרַע.

(שמ' תצוה כח, לב) יְהִיָּה – תרסא, בתפקיד דרוש שיעור כנאמר (בבלי זבחים צה, א) אמר ריש לקיש: מעיל שניטמא - מכניסו בפחות משלש על שלש (אצבעות) ומכבסו, משום שנא': (שמ' תצוה כח, לב) לֹא יִקְרַע.

(שמ' תצוה כח, לב) יְהִיָּה – תרסא, בתפקיד דרוש שיעור, והדרש נבנה על משמעות לֹא יִקְרַע, כפי רש"י בפחות משלש על שלש - שאינו מכניס שיעור בגד טמא לעזרה לפי שאי אפשר לקורעו ולהכניסו משום שנאמר לֹא יִקְרַע

הפסוקים (שמות תצוה כח, לב) ו-(שמות פקודי לט, כג) הם היחידים בתורה שבם שרש "קרע" בקשר לבגדי כהנים. אפשר כי רעיון תיקון בגד כהנים בשיעור לא מדויק אלא בפחות משלש על שלש מעבר ע"י טעם פזר במלת שְׁפָה לנושא של קריעת בגד כהן שספג דם חטאת כדי לתקנו בשיעור לא מדויק אלא בלשון הרמב"ם מדאורייתא ברובו ומרבנן דמשייר ביה כדי מעפורת .

מעשה ארְג – מונח רביע,

[בבלי יומא עב, ב] רבי שמואל בר נחמני אמר דבי רבי שמעון תנא: בגדים שגורדין אותן כברייתן מכליהן, ומשרדין מהן כלום, מאי היא? ריש לקיש אמר: אלו מעשה מחט. מיתבי: בגדי כהונה אין עושין אותן מעשה מחט אלא מעשה אורג, שנאמר (שמ' תצוה כח, לב) **מעשה ארְג!** - אמר אביי: לא נצרכה אלא לבית יד שלהם. כדתנאי: בית יד של בגדי כהונה נארגת בפני עצמה ונדבקת עם הבגד, ומגעת עד פיסת היד.

[רמב"ם הלכות כלי המקדש פ"ח, ה"ז] וכיצד מעשה הבגדים, הכתונת בין של כ"ג בין של כהן הדיוט משבצת היתה שהיא בתים בתים באריגתה כמו בית הכנסת כדרך שעושין האורגין בבגדים הקשים, ובית יד שלה נארג בפני עצמו ומחברין אותו עם גוף הכתונת בתפירה.

מעשה ארְג – מונח רביע, בתפקיד לפחות ארבע, לומד מאריגת עיקר מעיל כהן גדול לעצמו אל אריגת בית יד של מעיל כהן גדול לעצמו, אל אריגת שאר **שבעה** בגדי כהן גדול ואל אריגת **ארבעה** בגדי כהן הדיוט. וגם לומד מחיבור בית יד של מעיל כהן גדול בתפירה למעילו אל (א) חיבור בתי היד של כתונת כהן גדול אל הכתונת, (ב) חיבור בתי היד של כתונת כהן הדיוט אל הכתונת.

[תורה שלמה (צה)] **לֹא יִקְרַע**, אמר רחבא אמר רב יהודה המקרע בגדי כהונה לוקה, שנאמר **לֹא יִקְרַע**. מתקיף לה רב אחא בר יעקב ודילמא הכי קאמר רחמנא נעביד ליה שפה כי היכי דלא ניקרע (אפשר התורה ממליצה דרך לחיזוק הבגד ולא איסור קריעה), מי כתיב שלא יקרע. (יומא עב, א), (הכתוב לא כתב שזה הסבר שלא יקרע, אלא כתב **לֹא יִקְרַע** לאסור קריעה)

[צז] ... [רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ט ה"ג]: והקורע פי המעיל לוקה שנאמר **לֹא יִקְרַע** והוא הדין לכל בגדי כהונה שהקורע דרך השחתת לוקה. ... ובכת"י [חמאת החמדה]: שכל קורע פי המעיל בין ביד בין בכלי לוקה שנאמר **לֹא יִקְרַע**.

והמפרשים תמהו מהגמרא ב-[זבחים צה, א] שמשמע שרק במעיל עובר בלאו ולא בשאר הבגדים וכ"נ מה-[רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"ח ה"ב]. ...

טט - בתורה שלמה מביא תירוץ המפרשים שבמעיל אסור לקרוע בין בדרך השחתה ובין שלא בדרך השחתה, ובשאר בגדים אינו חייב אלא בדרך השחתה. ולפיכך בגמרא בזבחים צה, א שמדובר בקריעה לצורך כיבוס אסור במעיל והתירו בשאר הבגדים.

ירושלמי סנה' פ"ב ה"א (וילנה י א) אור שמחה

(הודיעו לכ"ג שמת לו מת) ר' יוחנן פליג על ר' יודן בתרתי. ר' יוחנן סבר כי כ"ג היה קורע בשפת חלוקו כנגד רגליו ובכך חולק בשני דברים על ר' יהודה דס"ל שכל קריעה שאין קורעים בה את שפת צואר הבגד אינה קריעה כלל, וכן סובר (הוריות יב, ב, ת"כ אמר ב, ג) שכ"ג לא היה קורע כלל.

אור שמחה להגדרת קריעת שפת בגד מובאית ראייה מבגדי כהונה מהפסוק (שמ' פקודי לט, כג) ופי-המעיל בתוכו כפי תהרא שְׁפָה לְפִיו **סְבִיב לֹא יִקְרַע**: פסוק אשר כולו בטעמים תחתונים.

(כח, לב) **כְּפִי תַחְרָא יְהִיָּה-לו** - מרכא תביר טפא, כעין קבוצת פרטים שלא על כל אחד חלה ההלכה **לֹא יִקְרַע**: - מרכא סלוק. מרכא מרבה וסלוק מגביל.

דרך להסביר תהיה הנאמר ב- **ירושלמי סנה' פ"ב ה"א** ככהן שחייב לקרוע על מתו שלא בבגדי כהונה, תביר מחלק **לֹא יִקְרַע** לשייך לענין וללא לשייך לענין. השייך הוא השפה העליונה שכהן הדיוט קורע בה. הלא שייך הוא שכהן גדול קורע בשפת הבגד התחתונה, ובכך לא עובר על המצוה (וי אמר כא, ג) וּבְגָדָיו לֹא יִקְרַע:

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
המצוות השערות; אהת, סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפקא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפקא – יתור
לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפקא – קבוצה עם הלכה שוה לפרישה; מרכא תביר טפקא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושגים, בד"כ מצב
אחד נדרש; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקא-קטן – 2: זקא-גדול – 3: רביע – 4: ... זקא-קטן ... זקא-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה:
(קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג מדות דר"י שמעאל; תלישא-קטנה – תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו
שער, מחיצה; פזר – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

ראה מקורות:

בבלי זבחים צגב, מתני'. ניתז על העור, עד שלא הופשט - אינו טעון כיבוס, משהופשט - טעון כיבוס, דברי רבי יהודה; רבי אלעזר אומר: אף משהופשט אינו טעון כיבוס. אלא מקום הדם ודבר שהוא ראוי לקבל טומאה וראוי לכיבוס. אחד הבגד ואחד השק ואחד העור - טעונין כיבוס.

בבלי זבחים צדא, א ... אין טעון כיבוס כו'. מנה"מ? דת"ר: יכול נתז על מקצת בגד יהא כל הבגד טעון כיבוס? ת"ל: אשר יזה, לא אמרתי לך אלא מקום דם בלבד.

דבר שהוא ראוי לקבל טומאה [וכו']. סתמא כרבי יהודה, ראוי לכיבוס - למעוטי כלי דבר גרידה הוא.

בבלי זבחים צחא

אמר רבא: פשיטא לי, (צחב) דם חטאת למטה ודם עולה למעלה - טעון כיבוס, בעי רבא: דם עולה למטה ודם חטאת למעלה, מהו? משום נוגע הוא והא נוגע או דלמא משום בלוע הוא והא לא בלע (הוא)? הדר פשטה, דאין טעונין כיבוס.

לשם השוואה והסקת מסקנה, (י' צו ויח) מדבר על הקרבן ממנו מגיע הדם וההאופן שהדם מגיע, (שמ' פקודי לט, כג) מדבר על בגד עליו ניתז הדם

(י' צו ויח) דביר אל-אהרן ואל-בני לאמר

זאת תורת החטאת במקום אשר תשחט העלה תשחט החטאת לפני ה' קדש קדשים הוא:

בבלי זבחים צבא, מתני'. דם חטאת שנתז על הבגד - הרי זה טעון כיבוס, אע"פ שאין הכתוב מדבר אלא בנאכלות, שנאמר:

(ויקרא ויח) במקום קדוש תאכל. אחד הנאכלות ואחד הפנימיות - טעונות כיבוס, שנאמר: תורת החטאת, תורה אחת לכל החטאות. חטאת פסולה - אין דמה טעון כיבוס, בין שהיתה לה שעת הכושר, ובין שלא היתה לה שעת הכושר. איזו היא שהיתה לה שעת הכושר? שלנה, ושנטמאה, ושיצאת; ואיזו היא שלא היתה לה שעת הכושר? שנשחטה חוץ לזמנה וחוץ למקומה, ושקיבלו פסולין (וזרקו) את דמה.

בבלי זבחים צבב, א ... בעי רבי אבין: נשפך על הרצפה ואספה, מהו? אצרוכיה הוא דלא אצרוכיה רחמנא כלי שרת והלכך אוספו וכשר, או דלמא מיפסל פסל ביה רחמנא כלי שרת והלכך אוספו ופסול? אמר רבא, ת"ש: יכול יהא דם חטאת העוף טעון כיבוס? תלמוד לומר: זאת; ואי ס"ד מיפסל פסיל ביה רחמנא, תיפוק לי דהא אפסיל לה באויר כלי! אמר רב הונא בריה דרב יהושע: במדביק כלי בצוארה. בעא מיניה לוי: ניתז מבגד לבגד, מהו? מבגד קמא אידחי ליה לכיבוס, או דלמא לא? א"ל: זו שאלה, טעון כיבוס ממה נפשך, אי אוספו וכשר - הא כשר, ואי אוספו ופסול - אנא כרבי עקיבא ס"ל, דאמר: היתה לו שעת הכושר ונפסלה - דמה טעון כיבוס. (צגא) בעא מיניה רמי בר חמא מרב חסדא: ניתז על בגד טמא, מהו? אמר רב הונא בריה דרב יהושע: מדקמיבעיא ליה הכי, ש"מ: היתה לה שעת הכושר ונפסלה - אין דמה טעון כיבוס, ה"מ בזה אחר זה אבל בבת אחת לא, או דלמא לא שנא?

תלמוד בבלי מסכת זבחים דף צג עמוד א

מתני'. ניתז מן הצואר על הבגד - אינו טעון כיבוס, מן הקרן ומן היסוד - אינו טעון כיבוס, נשפך על הרצפה ואספו - אין טעון כיבוס. אין טעון כיבוס אלא דם שנתקבל בכלי וראוי להזאה.

זאת תורת החטאת – מרכא טפחא אתנח, הגמרא דורשת אחרי שקלא וטריא כי מלת זאת ממעטת דם חטאת העוף מכיבוס, תורת

החטאת נדרש תורת החטאת, תורה אחת לכל החטאות. לחטאת פנימית וחטאת חיצונית. תבנית הטעמים מרכא טפחא מרמזת ליתור לרבות, אתנח מגביל. אפשר כי מרכא טפחא מרבה את החטאת הפסולה על כל סוגיה, כנמנה במשנה, אשר אין דמה טעון כיבוס, בין שהיתה לה שעת הכושר, ובין שלא היתה לה שעת הכושר. ולכן הן מתמעטות מהלימוד של הסיפא של הפסוק.

ע"פ **בבלי זבחים צגב**, דם שהיה בכלי וראוי להזייה בשיעור, וטבל אצבע בדם,

בבלי זבחים צגב, היה מזה וניתזה הזאה מידו, עד שלא הזה - טעון כיבוס, משהזה - אין טעון כיבוס;